
REFERENTIEKADER			ONDERWIJSZORGPROFIEL	

Onderwijszorgprofielen

Een beschrijving van de meest gebruikte instrumenten om zorgprofielen van scholen in kaart te brengen.

Voorwoord

In het kader van Passend Onderwijs zijn alle scholen straks verplicht om een onderwijszorgprofiel op te stellen. Een onderwijszorgprofiel geeft een omschrijving van de onderwijszorg die een individuele school biedt. Over dit onderwijszorgprofiel zal aan de eigen medezeggenschapsraad instemming worden gevraagd. De scholen kunnen zelf een onderwijszorgprofiel opstellen, maar ze kunnen ook gebruik maken van de instrumenten die de diverse onderwijsondersteunende organisaties aanbieden. Ook kunnen scholen ervoor kiezen om het onderwijszorgprofiel te gebruiken als een strategisch ontwikkelingsinstrument; ook hiervoor worden door de onderwijsondersteuners instrumenten en begeleidingstrajecten aangeboden.

Een snelle blik op de verschillende instrumenten laat zien dat ze niet allemaal dezelfde insteek kiezen. Dit komt onder meer doordat nog niet helder is wat precies het doel is van het onderwijszorgprofiel. Voor alle betrokken partijen – scholen en onderwijsondersteuners – is helderheid wat betreft het doel en de invulling van het onderwijszorgprofiel wel noodzakelijk en bovendien een belangrijke succesfactor voor de bruikbaarheid van dit (nieuwe) beleidsinstrument. De sectorraden hebben daarom aan Penna Onderwijsadviseurs gevraagd om voor de sector Primair Onderwijs te komen tot een inventarisatie, analyse en beschrijving van de bestaande instrumenten voor het opstellen van een onderwijszorgprofiel.¹ De voorliggende notitie is het resultaat van deze inventarisatie en kent de volgende indeling:

- Positionering (hoofdstuk 1):
 - o een definitie van onderwijszorgprofielen (wat zijn het) en
 - o wat kan en wil je er mee als school, samenwerkingsverband en/of regio.
- Beschrijving (hoofdstuk 2):
 - o opstellen van een beschrijvingskader;
 - o beschrijven van de beschikbare instrumenten voor scholen om een onderwijszorgprofiel op te stellen (bijlage).
- Conclusies (hoofdstuk 3):
 - o de grote lijnen op basis van de beschrijvingen.

De notitie is als volgt tot stand gekomen. Eerst is op basis van alle beschikbare informatie een beschrijvingskader gemaakt waarmee de verschillende instrumenten in vergelijkende zin beschreven kunnen worden. Het beschrijvingskader is voorgelegd aan het Infopunt Passend Onderwijs (Henk Keesenberg) en daarna aangepast en in concept vastgesteld. Met het vastgestelde beschrijvingskader zijn vervolgens de diverse instrumenten geanalyseerd op basis van de toegestuurde informatie. Dit heeft geleid tot de eerste conceptnotitie. Alle betrokkenen hebben de gelegenheid gehad om op de inhoud van het eerste concept te reageren en de beschrijving van hun instrument aan te vullen. Op basis van de aanpassingen zijn de instrumenten vervolgens op hoofdlijnen met elkaar vergeleken. Dit alles heeft geleid tot het een tweede concept dat op 25 mei jl. met alle betrokken partijen is besproken. De opmerkingen, aanvullingen en suggesties voor de verdere uitwerking die op 25 mei zijn gedaan, zijn verwerkt in het voorliggende derde concept. Het uiteindelijke doel van deze notitie is te komen tot een handreiking voor scholen om ze te ondersteunen bij de keuze voor een instrument dat hen helpt bij het maken van hun onderwijszorgprofiel. De notitie en het beschrijvingskader zijn digitaal beschikbaar, zodat nieuwe instrumenten aan de handreiking voor de scholen toegevoegd kunnen worden.

Penna Onderwijsadviseurs, juli 2010

Jos van der Pluijm

Julliët Vermaas

¹ Het onderzoek richt zich vooralsnog alleen op de sector PO.

Inhoudsopgave

1	Positionering	4
1.1	Waarom Onderwijszorgprofielen	4
1.2	Onderwijszorgprofielen en het referentiekader	4
1.3	Definitie van het onderwijszorgprofiel	5
1.4	Definitie van basiszorg, breedtezorg en dieptezorg	6
2	Beschrijving	8
2.1	Het onderwijszorgprofiel op schoolniveau	8
2.2	Het onderwijszorgprofiel op SWV-niveau	8
2.3	Het beschrijvingskader	9
3	Conclusies	13
	Bijlage 1: Overzichtsschema van de instrumenten	14
	Bijlage 2: Beschrijvingen per instrument	16

1 Positionering

1.1 Waarom Onderwijszorgprofielen

De vraag naar onderwijszorgprofielen is actueel binnen het nieuwe beleid van Passend Onderwijs, en wel om drie redenen:

1. Ten eerste krijgen schoolbesturen een zorgplicht voor passend onderwijs. De zorgplicht verplicht schoolbesturen om te zorgen voor Passend Onderwijs voor alle leerlingen met extra onderwijsbehoeften die op de school worden aangemeld of al staan ingeschreven. Passend is onderwijs dat aansluit op de ontwikkeling van de leerling, de mogelijkheden van het personeel en de wensen van de ouders. Het onderwijszorgprofiel helpt om te zorgen dat elke leerling een passende plek krijgt en schoolbesturen hun zorgplicht kunnen waarmaken. Dit profiel geeft aan welke zorg een school kan bieden, al dan niet samen met partners uit en van buiten het onderwijs. Het geheel aan profielen in een samenwerkingsverband en de speciale (bovenschoolse) voorzieningen moeten zorgen voor een dekkend aanbod van onderwijszorg in het samenwerkingsverband.
2. Ten tweede krijgen de samenwerkingsverbanden extra middelen om een dekkend en complementair zorgaanbod binnen het samenwerkingsverband te realiseren. Samenwerkingsverbanden worden geacht deze middelen 'rechtvaardig' te verdelen; dat wil zeggen dat als scholen zorg bieden aan meer zorgleerlingen, zij dan ook meer zorgmiddelen ontvangen. Daarmee wordt de behoefte aan een gedegen en reëel overzicht van de zorgbreedtes van de scholen groter.
3. Ten derde is het onderwijszorgprofiel ook van belang voor het toezicht op Passend Onderwijs. Passend Onderwijs brengt twee aanvullende toezichtvragen met zich mee: maakt het schoolbestuur de zorgplicht waar en biedt het SWV een sluitend zorgaanbod. De Inspectie van het Onderwijs is momenteel bezig met het ontwikkelen van een passend toetsingskader voor het onderwijs aan kwetsbare leerlingen. Dit zijn leerlingen die speciale behoeften hebben (zowel aan bovenkant als aan onderkant van onderwijs) en daarom extra zorg nodig hebben, omdat anders hun ontplooiing gefrustreerd wordt en hun talenten onbenut worden. Het onderwijszorgprofiel moet inzicht bieden in de activiteiten die scholen ondernemen om de risico's voor kwetsbare leerlingen te voorkomen, te verkleinen of te elimineren.²

1.2 Onderwijszorgprofielen en het referentiekader

De sectorraden³ hebben in januari 2010 de eerste contouren geschetst van een referentiekader voor Passend Onderwijs. Het referentiekader heeft drie functies⁴:

1. *communicatiefunctie*. Er is vanuit de sectorraadplegingen behoefte aan een gemeenschappelijke taal. Het kader moet daarbij zorgen voor een inspirerende dialoog en discussie in de praktijk over het onderwijs en de zorg in scholen. Het referentiekader helpt verder het gesprek tussen ouders en school en tussen scholen onderling te structureren.
2. *ondersteuningsfunctie*. Het kader heeft tot doel besturen, scholen en samenwerkingsverbanden houvast te geven en te ondersteunen bij de inrichting van de zorgstructuur en passend onderwijs. Voor een deel zullen scenario's, instrumenten en methodieken worden uitgewerkt waaruit kan worden gekozen.
3. *referentiefunctie*. Het kader bevat een aantal afspraken en landelijke uitgangspunten die kaderstellend zijn voor de besturen vanuit het principe 'pas toe of leg uit'.

² Inspectie van het Onderwijs.

³ Het gaat om de PO-Raad, de VO-Raad, de WEC-Raad, de AOC-Raad en de MBO-Raad.

⁴ Zie 'Koersvast op weg naar Passend Onderwijs. Vervolgrapportage over het thema kwaliteit in het kader van Passend Onderwijs', Cor Hoffmans, mei 2010.

Uitgangspunt van het referentiekader is dat alle kinderen succesvol op school zitten. Het onderwijszorgprofiel moet daarom volgens het referentiekader minimaal aan de volgende punten voldoen⁵:

- Iedere school/instelling heeft een onderwijszorgprofiel uitgewerkt dat uiting geeft aan de zorgplicht.
- Het onderwijszorgprofiel beschrijft in ieder geval de bestuurlijk vastgestelde basiszorg (dat wat voor iedere leerling minimaal aan onderwijszorg wordt geboden). Op termijn wordt mogelijk toegewerkt naar een landelijke, uniforme basiszorg voor alle scholen in een sector.
- Iedere school bewaakt de kwaliteit van het onderwijszorgprofiel en betreft ouders/deelnemers bij de beoordeling daarvan.
- Er is een dekkend, complementair onderwijszorgaanbod dat onderdeel is van het onderwijszorgplan. Zo nodig wordt ook tussen regio's/swv samengewerkt.

1.3 Definitie van het onderwijszorgprofiel

Het onderwijszorgprofiel kan meerdere doelen nastreven:

1. het kan een inventariserend overzichtsinstrument zijn dat per school het zorgaanbod in kaart brengt en per samenwerkingsverband zicht geeft op het onderwijscontinuüm en op de mogelijke witte vlekken (wat moeten we nog ontwikkelen);
2. het kan een puur financieel instrument zijn dat de basis vormt voor de inzet en verdeling van de zorgmiddelen in een samenwerkingsverband;
3. het kan een strategisch ontwikkelingsinstrument zijn voor de school (wat heb ik, wat kan ik en waar wil ik naar toe).

Deze doelen sluiten elkaar niet uit, maar voor een effectieve inzet van tijd en geld is het voor scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden wel van belang om te weten welke (combinatie) van deze doelen door het referentiekader Passend Onderwijs wordt nagestreefd. Bij de positionering van het onderwijszorgprofiel wordt in deze notitie uitgegaan van de minimale doelen die het referentiekader aan het onderwijszorgprofiel stelt. Uitgangspunt van het referentiekader is om schoolbesturen te ondersteunen bij het realiseren van hun zorgplicht en om samenwerkingsverbanden te helpen hun nieuwe allocatiefunctie (het handelingsgericht toewijzen van zorgmiddelen) te vervullen. Daarnaast moet een onderwijszorgprofiel ouders inzicht bieden in de zorgmogelijkheden van de school.

Dit alles betekent dat een onderwijszorgprofiel minimaal moet voldoen aan het eerste doel: een inventariserend overzichtsinstrument. Het tweede doel (een puur financieel instrument) is in termen van het referentiekader te mager en het derde doel (een strategisch ontwikkelingsinstrument voor de school) gaat in termen van het referentiekader een stap verder. Dat betekent niet dat een school of een schoolbestuur deze stap niet moet zetten. De keuze voor het gebruik van het onderwijszorgprofiel als strategisch ontwikkelingsinstrument kan ervoor zorgen dat de onderwijszorg niet als een los onderdeel van de school wordt gezien, maar wordt geïntegreerd met de schoolontwikkeling en bijdraagt aan de professionalisering van de medewerkers. Dit is ook de insteek van de voormalige staatssecretaris van onderwijs, die in bijlage 2 bij de brief van 25 januari 2010 aan de Tweede Kamer uiteenzet wat volgens haar een onderwijszorgprofiel is: *"Wettelijk wordt vastgelegd dat alle scholen samen met hun personeel een onderwijszorgprofiel opstellen. In dit profiel formuleren scholen welke basiszorg zij bieden en welke gespecialiseerde zorg zij – eventueel met hulp van derden – kunnen bieden. Hierin worden ook afspraken vastgelegd over ondersteuning en deskundigheidsbevordering van personeel, die nodig is om het onderwijszorgprofiel te kunnen realiseren."*

Voor de definitie van het zorgprofiel in het kader van passend onderwijs betekent het voorgaande het volgende:

⁵ Referentiekader versie 3.1, 31 mei 2010

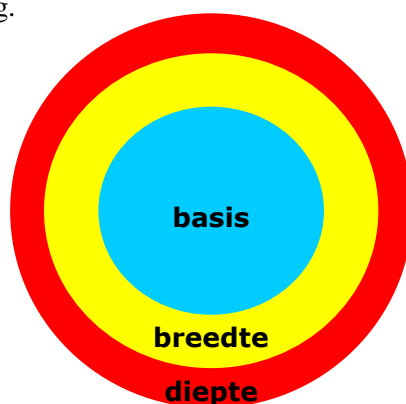
Een onderwijszorgprofiel geeft aan welk aanbod aan onderwijs, zorg en ondersteuning een school haar (zorg)leerlingen kan bieden, waar de school intern grenzen ervaart en met welke externe zorg de school deze grenzen beslecht. Daarbij maakt de school onderscheidt tussen basiszorg, breedtezorg en dieptezorg. Daarnaast kan een onderwijszorgprofiel een professionaliserings- en ontwikkelingsperspectief schetsen voor de school en haar medewerkers.

De schoolprofielen geven samen uiting aan de zorgplicht van de schoolbesturen. Tevens geeft het totaal van de schoolprofielen in een samenwerkingsverband inzicht in het regionale onderwijszorgaanbod: het onderwijszorgcontinuüm in de regio en de dekkendheid van de voorzieningen in het licht van de onderwijsvragen en –behoeften van de leerlingpopulatie in het samenwerkingsverband.

1.4 Definitie van basiszorg, breedtezorg en dieptezorg

Een belangrijk onderdeel van de definitie van het onderwijszorgprofiel betreft de indeling basiszorg, breedtezorg en dieptezorg. Deze driedeling is het uitgangspunt van het Referentiekader en wordt ook door een groot deel van de onderwijsondersteuners gehanteerd. Zowel in de literatuur als bij de verschillende aanbieders van onderwijszorgprofielen wordt deze driedeling echter verschillend ingevuld. In deze notitie wordt voornamelijk aangehaakt bij de wijze waarop Hoffmans⁶ de begrippen invult (zie ook de figuur):

- **Basiszorg:** Dit is de zorg die de school zelf binnen en om de groepen en binnen de eigen organisatie biedt aan alle leerlingen. De kern wordt gevormd door de groep. Uitgangspunt is dat het kind zoveel mogelijk wordt opgevangen in de eigen groep door de eigen leraar. Onder de basiszorg vallen ook de maatregelen van de school die open staan voor alle leerlingen, zoals het werken in differentiatiegroepen, remediale hulp, meer handen in de klas in de vorm van onderwijsassistenten, de begeleiding en coaching door de intern begeleider en/of andere deskundigen van de school (taal- en rekenspecialisten, vertrouwenspersonen, leerlingbegeleiders, schoolmaatschappelijk werker, logopedist en dergelijke).
- **Breedtezorg:** Dit is de zorg om de school heen. De school wil zelf de verantwoordelijkheid blijven dragen voor het onderwijs, de zorg en de ontwikkeling van de leerlingen, maar heeft daarbij hulp van buitenaf nodig. Om de school heen is een vangnet van hulpbronnen voor breedtezorg. Van (preventieve) ambulante begeleiders, deskundigen uit het (school)maatschappelijk werk, jeugdzorg, jeugdgezondheidszorg tot tijdelijke plaatsingen en voorzieningen. Binnen de breedtezorg blijft de leerling vallen onder de verantwoordelijkheid van de school en blijft daar ingeschreven. De breedtezorg heeft het karakter van tijdelijk en/of aanvullend.
- **Dieptezorg:** Dit is de zorg in gespecialiseerde voorzieningen in het samenwerkingsverband of in de regio, zoals het SBO of het speciaal onderwijs. De verantwoordelijkheid voor de leerling wordt overgedragen aan deze voorziening.

⁶ Idem voetnoot 4.

De verschillende aanbieders van de onderwijszorgprofielen hanteren nog niet altijd dezelfde indeling als hierboven. De verschillen hebben met name betrekking op wat er bij de basiszorg hoort en wanneer sprake is van breedtezorg (denk bijvoorbeeld aan de inzet van remedial teaching). Over de invulling van de dieptezorg is men het vaak wel eens, maar ook daar kan de vraag gesteld worden of ambulante specialistische zorg (bijvoorbeeld door de invulling van het rugzakje) niet verder gaat dan de breedtezorg van een school. Andere aanbieders werken niet met een beschrijving van het zorgaanbod, maar met een beschrijving van het soort school; zo kan er onderscheid gemaakt worden in de netwerkschool, de smalle zorgschool, de brede zorgschool en de inclusieve school. Deze indeling is gebaseerd op de dimensie van exclusief naar inclusief. Daarnaast zijn er ook aanbieders die een indeling hanteren die niet afhankelijk is van het aanbod van de school, maar van de zorgzwaarte van de leerlingen.

In deze notitie wordt vooralsnog gekozen voor de driedeling basis-, breedte-, dieptezorg. De reden hiervoor is dat de vergelijkbaarheid tussen de instrumenten voor scholen van belang is en ook de uiteindelijke onderwijszorgprofielen voor ouders vergelijkbaar moeten zijn. Ouders moeten straks niet alleen de onderwijszorgprofielen van scholen en/of samenwerkingsverbanden goed kunnen vergelijken, maar er ook op kunnen vertrouwen dat de zorgprofielen een valide en betrouwbare weergave bieden van de feitelijke situatie op de school en in het samenwerkingsverband. Een format met dezelfde typering biedt daarom voordelen. Daar komt bij dat het inventariseren van het onderwijszorgaanbod de eerste, meest noodzakelijk stap is op dit moment en de samenwerkingsverbanden inzicht geeft in de witte vlekken wat betreft het onderwijszorgcontinuüm in de regio. Scholen kunnen dit basismodel van het onderwijszorgprofiel vervolgens naar eigen inzicht en behoefte verder uitbreiden met een ontwikkelingstraject gericht op hun mogelijkheden en ambities voor de toekomst als het gaat om de zorg voor hun leerlingen.

Het voorgaande wil niet zeggen dat andere indelingen niet goed zijn, maar dat het aanbeveling verdient dat ze voor de vergelijkbaarheid aangeven waar de verbinding ligt met de driedeling basis-, breedte-, dieptezorg. Wel vereist dit dat helder is waar de grenzen liggen tussen de diverse soorten zorg. Zo is nu nog onduidelijk of gespecialiseerde zorg in een school nu dieptezorg is, of dat die benaming alleen geldt voor zorg die buiten de school wordt aangeboden.

2 Beschrijving

2.1 Het onderwijszorgprofiel op schoolniveau

In het voorgaande hoofdstuk is een definitie gegeven van een onderwijszorgprofiel. Om inzicht te krijgen in alle elementen uit deze definitie, zal het onderwijszorgprofiel van de school minimaal aandacht moeten besteden aan de volgende onderwerpen:

1. Hoe heeft de school het onderwijsaanbod vormgegeven: hoe gaat de school om met verschillen tussen leerlingen, welke differentiatiemogelijkheden biedt de school, dragen zij voldoende bij aan de ontwikkelkansen voor (kwetsbare) leerlingen? Welke activiteiten onderneemt de school om de risico's⁷ voor leerlingen te voorkomen, te verkleinen of te elimineren?
2. Welke zorgstructuur hanteert de school: welke wijze en systematiek van diagnose van leerlingen en toewijzing aan extra ondersteuning of voorzieningen hanteert de school? Heeft de school voldoende zicht op de risico's voor het slagen van de schoolloopbaan voor (kwetsbare) leerlingen?
3. Wat betekent dit voor de zorgzwaarte binnen de school: objectieveerbare maat van de hoeveelheid extra hulp, expertise of ondersteuning die nodig is voor de diverse groepen leerlingen die er zijn.
4. Wat betekent dit voor de zorgbreedte in de school: op welke van de instructie- en ondersteuningsbehoeften heeft de school een antwoord? Welke extra zorg en ondersteuning kan de school bieden, eventueel met hulp van derden? Waar liggen de grenzen van de school in het aannamebeleid?
5. Welke deskundigheid is hiervoor nodig en in hoeverre is die op school aanwezig? Wat doet de school als het gaat om de kwaliteitsontwikkeling en –borging van het aanbod en de deskundigheid in de school?
6. Hoe worden ouders betrokken bij de zorg? Welke concrete (zorg)producten kunnen ouders verwachten van de school?

Bij de selectie voor een onderwijszorgprofiel en het bijbehorende begeleidingstraject zal een school(bestuur) en/of samenwerkingsverband zelf moeten kijken of ze het opstellen van het onderwijszorgprofiel alleen wil gebruiken voor het primaire inventariserende doel, of dat ze het willen benutten om een meer strategisch ontwikkelingstraject op te starten: wat is onze visie op onderwijs en leerlingenzorg, wat voor school willen wij in de toekomst zijn als het gaat om het onderwijszorgaanbod. Het onderwijszorgprofiel wordt dan gebruikt als een aanvulling op het schoolplan van de school, waarin de missie, doelstellingen en werkwijzen van de school inclusief de beoogde beleidsontwikkelingen van de komende vier jaar worden geschetst. Ook op het niveau van het samenwerkingsverband kan behoefte zijn aan het uitbreiden van het inventariserende doel van de onderwijszorgprofielen. Zo kan een samenwerkingsverband een eigen onderwijszorgprofiel op willen stellen dat meer is dan alleen de som van de onderwijszorgprofielen van de scholen. Te denken valt aan de invulling van het continuüm van zorg, de afstemming en overgangen tussen partijen, de wijze van indiceren, et cetera: wat betekent de inventarisatie van de overschotten en witte vlekken voor de toekomstige ontwikkeling van voorzieningen in mijn samenwerkingsverband, welke beleidskeuzes ga ik maken en hoe ga ik dat realiseren?

2.2 Het onderwijszorgprofiel op SWV-niveau

Primair bieden de onderwijszorgprofielen inzicht in het aanbod van de school en de grenzen van de school als het gaat om onderwijszorg. Op basis van dit inzicht maken de schoolbesturen binnen een samenwerkingsverband nadere afspraken over:

⁷ Het gaat hier om risico's die door de school en de leerkrachten te beïnvloeden zijn.

- Een complementair en dekkend aanbod van basis-, breedte- en dieptezorg binnen het samenwerkingsverband: waar zit overschot en waar zitten witte vlekken als het gaat om een passend en dekkend aanbod?
- Een continuüm van zorg: is het continuüm van zorg en de afstemming en overgangen tussen partijen en voorzieningen zodanig dat alle leerlingen een onafgebroken ontwikkeling hebben?
- Het aannamebeleid van de besturen: welke scholen kunnen welke kinderen het beste opvangen in het kader van de zorgplicht?
- Het gebruik van de voorzieningen: de regionale verwijzingsprocessen en de afspraken over handelingsgerichte diagnostiek.
- De kwaliteitsontwikkeling en -borging van de voorzieningen.
- De verdeling van mensen en middelen.

Nadat het samenwerkingsverband helderheid heeft over het totaal aan voorzieningen in de regio en de overschotten of witte vlekken, kan op regionaal niveau en/of op bestuurlijk niveau een keuze gemaakt worden voor het toekomstig beleid. Zeker als nog geen sprake is van een dekkend regionaal aanbod zal gekeken moeten worden aan welke extra voorzieningen behoefte is. Deze beleidskeuzes van het samenwerkingsverband kunnen leiden tot aanpassingen op van de onderwijszorgprofielen op schoolniveau. De Staatssecretaris verwoordt dit als volgt: *"Om alle leerlingen een passende plek te kunnen bieden, moet ieder samenwerkingsverband een dekkend aanbod van onderwijszorg organiseren. De onderwijszorgprofielen van de scholen, de speciale bovenschoolse voorzieningen binnen het verband en de afspraken met het (voortgezet) speciaal onderwijs vormen samen dit dekkende aanbod. Wanneer in het samenwerkingsverband blijkt dat er nog geen dekkend aanbod wordt gerealiseerd, dan zullen de besturen gezamenlijk moeten kijken wat er extra nodig is. Hierdoor kan een wijziging nodig zijn van het voorgestelde onderwijszorgprofiel van een school."*⁸

2.3 Het beschrijvingskader

Op basis van de informatie uit de voorgaande paragrafen is een beschrijvingskader gemaakt waarmee de verschillende instrumenten voor het maken van onderwijszorgprofielen in vergelijkende zin beschreven kunnen worden. Het beschrijvingskader kent vier onderdelen:

- A. een algemeen beschrijvend deel;
- B. inhoudelijke kenmerken voor de school;
- C. inhoudelijke kenmerken voor het samenwerkingsverband;
- D. de kwaliteit en betrouwbaarheid van het instrument.

De eerste drie onderdelen worden in deze paragraaf besproken; het vierde onderdeel is optioneel voor vervolgonderzoek. Het gaat dan om uitspraken over de kwaliteit en betrouwbaarheid van de instrumenten zodat ook ouders de onderwijszorgprofielen van verschillende samenwerkingsverbanden niet alleen kunnen vergelijken, maar er ook op kunnen vertrouwen dat de zorgprofielen een valide en betrouwbare weergave bieden van de feitelijke situatie op de school en in het samenwerkingsverband.

⁸ Brief Voortgang Nieuwe koers Passend onderwijs d.d. 25-01-2010, kenmerk JOZ/185184, bijlage 2: Uitwerking Zorgplicht.

A: Algemeen beschrijvend deel⁹

Kenmerk	Toelichting
Naam van het instrument	
Auteur(s)	
Uitgangspunten, visie, inhoud volgens de auteur(s)	
Doel van het onderwijszorgprofiel	<ol style="list-style-type: none"> 1. overzichtsinstrument huidige situatie 2. inventarisatie mogelijke/gewenste situatie 3. inventarisatie scholingsbehoefte 4. financieel instrument voor de toedeling van middelen 5. ontwikkelingsinstrument voor de school 6. plan van aanpak voor ontwikkeling school en/of SWV 7. begeleiding implementatie ontwikkelingstraject <p><i>NB: meerdere opties mogelijk. Daarnaast wordt aangegeven op welk doel de nadruk ligt en welk(e) doelen facultatief zijn.</i></p>
Indeling basiszorg, breedtezorg en dieptezorg	In hoeverre houdt uw instrument/methode rekening met een onderscheid in basis-, breedte- en dieptezorg + hoe ziet die verdeling eruit? Of hanteert uw instrument een alternatieve verdeling (bijv. de zorgzwaarte) en hoe verhoudt deze zich tot de driedeling basis-, breedte- en dieptezorg?
Methoden van dataverzameling.	Denk aan (digitale) vragenlijsten, formats, simulatie, gesprekken, casuïstiek, (digitale) rekenprogramma's et cetera
Respondenten waarbij data worden verzameld.	Denk aan Leerkrachten, directeuren, IB-ers, Bestuur, coördinator SWV
Beschrijving van de aanpak	Denk aan een stappenplan en activiteiten van de ondersteuners, zoals begeleiden gesprekken, dataverwerking, rapportages, et cetera
Concrete producten die worden opgeleverd	Welke concrete producten levert uw instrument op? Denk aan een rapport of een ingevuld format. En in hoeverre is dit ook leesbaar/buikbaar voor ouders?
Mogelijkheden van gebruik van het instrument	Kan uw instrument ook zonder begeleiding door de school toegepast worden? Of zijn er mogelijkheden voor een train de trainer opzet voor het SWV?
Proces van vaststelling van het profiel	Besteed uw instrument aandacht aan de interne procedure van totstandkoming van het profiel in de school? Denk aan de rol van het personeel, de ouders en de (G)MR.
Frequentie van afname (jaarlijks, etc).	Eenmalig, jaarlijks, ...
Benodigde tijd voor afname (duur van traject)	
Tijdsbesteding voor de school/voor SWV	Wat vraagt uw instrument van bestuur, management en SWV qua inzet/tijdsbesteding? En van andere betrokkenen?
Benodigde expertise in de school of in het samenwerkingsverband	Wat voor expertise vraagt uw instrument van bestuur, management en SWV? En van andere betrokkenen?
Kosten voor het aanschaffen en/of inzetten van het instrument	Hoeveel gaat uw aanpak/instrument de school kosten?
Referenties	Heeft u referenties en gebruikerservaringen voor uw aanpak/instrument?
Link naar additionele websites en (gebruikers-) informatie	

⁹ Voor onderdeel A is mede gebruik gemaakt van 'Kiezen voor kwaliteit, instrumenten de maat genomen' van Q*Primair, 2005.

B: Inhoudelijke kenmerken voor de school

Kenmerk	Toelichting
Samenvattend doel op schoolniveau	
Geeft het instrument inzicht in de vormgeving van het onderwijsaanbod op de school?	<ul style="list-style-type: none">• Hoe gaat de school om met verschillen tussen leerlingen?• Welke differentiatiemogelijkheden biedt de school?• Draagt de school voldoende bij aan de ontwikkelkansen voor (kwetsbare) leerlingen?• Welke activiteiten onderneemt de school om de risico's¹⁰ voor leerlingen te voorkomen, te verkleinen of te elimineren?
Geeft het instrument inzicht in de zorgstructuur van de school?	<ul style="list-style-type: none">• Wat is de aard, omvang en kwaliteit van de onderwijsleerlingenzorg op de school?• Welke wijze en systematiek van diagnose van leerlingen en toewijzing aan extra ondersteuning of voorzieningen hanteert de school?• Heeft de school voldoende zicht op de risico's voor het slagen van de schoolloopbaan voor (kwetsbare) leerlingen?
Geeft het instrument inzicht in de zorgzwaarte binnen de school?	<ul style="list-style-type: none">• Hanteert het instrument een objectiveerbare maat van de hoeveelheid extra hulp, expertise of ondersteuning die nodig is voor de diverse groepen leerlingen die er zijn.
Geeft het instrument inzicht in de zorgbreedte in de school?	<ul style="list-style-type: none">• Op welke van de instructie- en ondersteuningsbehoeften heeft de school een antwoord?• Welke extra zorg en ondersteuning kan de school bieden, eventueel met hulp van derden?• Waar liggen de grenzen van de school aan de onderwijsleerlingenzorg?• Levert uw instrument/methode een resultaat op dat een helder beeld geeft van wat de school wel en niet kan en is dat in termen van een handelingsgerichte aanpak (dus niet alleen uitgaande van kindkenmerken)?
Geeft het instrument inzicht in de deskundigheid in de school?	<ul style="list-style-type: none">• Welke expertise is er in de school beschikbaar?• Is de expertise toereikend?• Welke aanvullende expertise heeft de school (eventueel) nodig?• Wat doet de school als het gaat om de kwaliteitsontwikkeling en –borging van het aanbod en de deskundigheid in de school?
Geeft het instrument een eindoordeel of een standaardprofiel van de school?	<ul style="list-style-type: none">• Leidt de toepassing van het instrument tot een eindoordeel of samenvattende omschrijving van het profiel van de school?
Is het profiel uitgangspunt voor school- en/of leerkrachtontwikkeling?	<ul style="list-style-type: none">• Geeft uw instrument zicht op de gewenste kwaliteit van de onderwijsleerlingenzorg?• Biedt het instrument zicht op de ontwikkelpunten van de school?• Levert het instrument een scholingsagenda op?• Ondersteunt uw instrument de school bij het maken van een ontwikkelingstraject voor de toekomst?• Draagt uw instrument bij aan de implementatie van het ontwikkelingstraject?

¹⁰ Het gaat hier om risico's die door de school en de leerkrachten te beïnvloeden zijn.

C: Aanvullende kenmerken voor het samenwerkingsverband

Kenmerk	Toelichting
Samenvattend doel voor het SWV	
Geeft het instrument inzicht in het regionale onderwijszorgaanbod?	<ul style="list-style-type: none"> • Is er een complementair en dekkend aanbod van basis-, breedte- en dieptezorg binnen het samenwerkingsverband? • Waar zit overschot en waar zitten witte vlekken als het gaat om een passend en dekkend aanbod? • Hoe kan met hulp van uw instrument de ‘optelsom’ van onderwijszorgprofielen gemaakt worden?
Geeft het instrument inzicht in het continuüm van zorg in de regio?	<ul style="list-style-type: none"> • Is het continuüm van zorg en de afstemming en overgangen tussen partijen en voorzieningen zodanig dat alle leerlingen een onafgebroken ontwikkeling hebben?
Draagt het instrument bij aan het inzichtelijk maken van de zorgmogelijkheden binnen besturen i.k.v. de zorgplicht?	<ul style="list-style-type: none"> • Is de zorgzwaarte van de scholen voldoende duidelijk in termen van verwijsmogelijkheden?
Maakt het instrument lokale/regionale verwijzingsprocessen en indicatiestelling inzichtelijk?	<ul style="list-style-type: none"> • Hoe lopen de lokale/regionale verwijzingsprocessen en de afspraken over handelingsgerichte diagnostiek?
Heeft het instrument aandacht voor de kwaliteitsontwikkeling en –borging van voorzieningen?	<ul style="list-style-type: none"> • De kwaliteitsontwikkeling en -borging van de voorzieningen. Hierbij kan ook gedacht worden aan netwerken en kennisuitwisseling
Ondersteunt het instrument bij de allocatie van middelen?	<ul style="list-style-type: none"> • Is uw instrument geschikt en voldoende valide om er (een deel van) de bekostiging voor onderwijsleerlingenzorg op te baseren? • Welke methode/formule/rekenprogramma gebruikt het instrument hiervoor?
Draagt het instrument bij aan de verdere ontwikkeling van het SWV?	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteunt uw instrument het SWV bij het maken van een ontwikkelingstraject voor de toekomst? • Draagt uw instrument bij aan de implementatie van het ontwikkelingstraject?

3 Conclusies

In bijlage 2 wordt het beschrijvingskader gebruikt om de beschikbare instrumenten te beschrijven. Op basis van deze beschrijvingen is een overzichtsschema gemaakt waarin de eerste negen instrumenten met elkaar worden vergeleken (bijlage 1). In dit hoofdstuk worden op basis van dit overzichtsschema enkele hoofdlijnen geschetst.

- Wat opvalt is dat maar een paar instrumenten de nadruk leggen op het inventariseren van het huidige aanbod van de school. De meeste instrumenten gaan een stapje verder en kijken ook naar de mogelijkheden van de school en de gewenste zorg voor de toekomst. De helft van de instrumenten legt bewust de nadruk op de ontwikkeling van de school en minder op het inventariseren van wat er nu is.
- Bij de meeste instrumenten ligt de nadruk op het schoolniveau. Wat een en ander betekent voor het samenwerkingsverband is vaak een optelsom en niet het primaire doel van het instrument. Slechts enkele instrumenten zijn ook direct inzetbaar voor de allocatie van middelen en mensen. De andere instrumenten leveren wel de basisinformatie voor de allocatie aan.
- Vrijwel alle instrumenten hanteren een indeling van zorgtypen. Drie instrumenten hanteren de indeling basis-, breedte-, dieptezorg, maar de omschrijving van de drie soorten zorg is niet altijd gelijk. Naast de genoemde driedeling worden nog twee andere indelingen gebruikt: een indeling op basis van de zorgzwaarte van leerlingen en een indeling naar soort school (netwerkschool etc.).
- Wat de gehanteerde methoden betreft, is er een tweedeling: instrumenten die door de aanbieders worden ingezet om een onderwijszorgprofiel op te stellen en instrumenten waarmee scholen zelf hun onderwijszorgprofiel kunnen opstellen. De meeste instrumenten bieden een ondersteuningstraject waarbij de aanbieder interviews houdt, observaties doet en analyses maakt. De begeleider doet hier het meeste werk en de school wordt betrokken via interviews, vragenlijsten en studiedagen. Veelal wordt een digitale vragenlijst of checklist afgenomen bij leerkrachten om aan de hand van casuïstiek inzicht te krijgen in het handelingsrepertoire van de leerkrachten en de school. Enkele instrumenten faciliteren de school door het aanbieden van digitale formats en rekenprogramma's waarmee de school zelf aan de slag kan.
- Afhankelijk van de gehanteerde theorie en/of visie van de aanbieders op het onderwijszorgprofiel, leveren de instrumenten een eindoordeel of standaardprofiel op van de school. Drie instrumenten herleiden het onderwijszorgaanbod van een school tot een prototype school zoals de neoklassieke school of de netwerkschool. Drie aanbieders werken met standaardformats, maar geven hier geen eindoordeel aan. De andere instrumenten leveren een maatwerk beschrijving van het onderwijszorgprofiel op, afhankelijk van de situatie van de school.

Bijlage 1: Overzichtsschema van de instrumenten

Organisatie	APS	AVS	CED	EDventure (voorbeelden van instrumenten)	Framework	Inschool	KPC	Sardes	Zie Zo
Kenmerken									
Naam instrument	BCDE-model	Kind op de Gang (KOG)	Onderwijs-continuüm	HGPD/onderwijs-kundige zorganalyse	Invoerings-programma Passend Onderwijs	Aprilprofiel	Zorg in beeld	Audit Onderwijszorg	DVIC
Doel profiel*	1, 2, 3, 5, 6, 7	1, 2, 3, 5, 6, 7	1, 2, 3, 5, 6, 7	1, 2, 3, 5, 6, 7	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7	1, 2, 3, 5, 6	1, 2, 3, 5, 6	1, 2, 4, 3, 6	1, 2, 3, 4, 5, 6
Ingang zorgprofiel**	soort school	soort zorg	opbrengsten	zorgzwaarte	zorgzwaarte	soort school en soort zorg	soort zorg	soort school en soort zorg	zorgzwaarte
Werkwijze/methoden	<ul style="list-style-type: none"> • Studiebijeenkomsten/team-besprekingen • (digitale) checklist/vragenlijsten • auditbezoeken • analyse van verbanden en perspectieven 	<ul style="list-style-type: none"> • interviews • verzamelen teamspecifieke kenmerken • simulatie obv concrete casuïstiek • webbased rapportage • studiedagen 	<ul style="list-style-type: none"> • vaststellen schoolstandaarden mbv toetsresultaten • vaststellen ambities • quickscans voor analyse aanbod • inrichten onderwijsarrang. 	<ul style="list-style-type: none"> • observatie- en leerlingvolgsystemen • trendanalyses • websurvey • vergroten handelings-repertoire leraar 	<ul style="list-style-type: none"> • formats, quick scans om zelf schoolsituatie in beeld te brengen • reken-programma's 	<ul style="list-style-type: none"> • bijwonen lessen • interviews • analyse werk-documenten • digitale vragenlijst leerkrachten • teamworkshops • factsheet school • rapportage SWV 	<ul style="list-style-type: none"> • digitale vragenlijst leerkrachten • verzamelen kwantitatieve gegevens • interviews • ronde tafel-gesprekken • analyse aanbod 	<ul style="list-style-type: none"> • interviews • observaties • groeps-gesprekken • documenten-analyse • rapportage 	<ul style="list-style-type: none"> • digitale vragenlijst leerkrachten • bepalen zorgprofiel leerlingen • interpreteren gegevens • opstellen beleidsplan
Benodigde tijd	2-3 dagen per school	simulatie 1 dag, hele traject enkele maanden	data-analyse 2 uur, verbetertraject op maat		2 dagen	2-3 dagen	1 tot 2 dagen, doorlooptijd 4 weken	12 uur voor audit, enkele dagdelen voor hele traject	enkele minuten per leerling
Bijdrage aan ontwikkeling	Schoolontwikkelingstraject, scholingsagenda, diverse spel- en werkvormen ter ondersteuning	ondersteunings-traject voor scholen/SWV voor implementatie van ontwikkelde strategisch beleid	verbetertraject voor onderwijs-leerproces met tussentijdse metingen	verbeteraanpak school, ondersteuning SWV bij realiseren dekkend zorgaanbod, professionalisering van leerkrachten	programma voor het invoeren van Passend Onderwijs	ontwikkelpunten voor realiseren van ambities, adviesgesprek voor toekomst	analyse huidige situatie scholingsagenda, plan van aanpak ontwikkeling school/SWV	vervolgtraject school-ontwikkeling, vervolgtraject IVO	workshops

*Doelen (**vet = nadruk**, *schuin = facultatief*):

1. overzichtsinstrument huidige situatie
2. inventarisatie mogelijke/gewenste situatie
3. inventarisatie scholingsbehoefte
4. financieel instrument voor de toedeling van middelen
5. ontwikkelingsinstrument voor de school
6. plan van aanpak voor ontwikkeling school en/of SWV
7. begeleiding implementatie ontwikkelingstraject

**Ingang zorgprofiel:

- soort zorg : basis-, breedte-, dieptezorg
- zorgzwaarte: zoveel % van de leerlingpopulatie heeft bepaald soort zorg nodig (normaal, extra zorg, intensief)
- soort school: de school is een netwerkschool, een klassieke school, etc.

Instrument geeft inzicht in:	APS	AVS	CED	EDventure	Framework	Inschool	KPC	Sardes	Zie Zo
Onderwijsaanbod school	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Zorgstructuur school	X	X	X	X	X	X	X	X	
Zorgzwaarte school	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Zorgbreedte school	X	X	X	X	X	X	X	X	
Deskundigheid school	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Regionale aanbod	in combinatie met andere instrumenten en indien uitgevoerd in SWV	X	X	in combinatie met andere instrumenten	X	X	X	X	
Onderwijszorg-continuüm	X	X	X		X	X	X	X	
Aannamebeleid		X	X		X	X	X	X	
Verwijzing & indicatie	schoolprofiel wordt gekoppeld aan verwijzing/indicatie	X	X		X	X	X	in combinatie met IVO	X
Kwaliteits-ontwikkeling	X	X	X		X	X	X	X	X
Allocatie middelen	inmiddels is het instrument uitgebreid met de allocatie van zorgmiddelen	KOG niet, vervolgtraject wel	wordt bepaald o.b.v. onderwijs-arrangementen die een regionale functie hebben	door combinatie van bovenschoolse zorganalyse en zorgzwaarte per school	X	kan obv de factsheets per school	in ontwikkeling	in combinatie met IVO	X

X = van toepassing

Bijlage 2: Beschrijvingen per instrument

1. APS: Schoolprototypen voor het onderwijszorgprofiel (BCDE-model)

A: Algemeen beschrijvend deel

Kenmerk	Toelichting
Naam van het instrument	Schoolprototypen voor het onderwijszorgprofiel (BCDE-model)
Auteur(s)	APS-team passend onderwijs: Ady Hoitink, Jan Hooiveld, Dolf Janson
Uitgangspunten, visie, inhoud volgens de auteur(s)	Onderwijszorg wordt niet als een los stuk dienstverlening in scholen gezien, maar wordt in een organische samenhang geplaatst met het onderwijsaanbod dat de school typeert. APS kiest voor een OZP als ontwikkelaanpak en presenteert in deze rapportage het 'BCDE-model' (schoolprototypen) als basismethodiek voor het ontwikkelen van een passend OZP per school. Dit model kent vier prototypes voor differentiatie: B: de neoklassikale school; C: de geïndividualiseerde school; D: de ontwikkelingsschool; E: de school als leergemeenschap.
Doel van het onderwijszorgprofiel	<ul style="list-style-type: none"> - overzichtsinstrument huidige situatie - inventarisatie mogelijke/gewenste situatie - inventarisatie scholingsbehoefte - ontwikkelingsinstrument voor de school: nadruk - plan van aanpak voor ontwikkeling school en/of SWV - <i>begeleiding implementatie ontwikkelingstraject: facultatief</i>
Indeling basiszorg, breedtezorg en dieptezorg	<ul style="list-style-type: none"> • Basiszorg: de onderwijsarrangementen die leraren kunnen verzorgen binnen de onderwijsvorm die hoort bij het gekozen prototype. • Breedtezorg: basiszorg die wordt aangevuld met de inzet van, respectievelijk de ondersteuning door gespecialiseerde collega's binnen en buiten de school. • Dieptezorg: de uitbreiding van de basis- en/of breedtezorg met specifieke zorgtaken van externen die dit binnen (bijv. lijfgebonden zorg) of buiten de school uitvoeren (bijv. het so-deel van symbiose-onderwijs).
Methoden van dataverzameling.	<ul style="list-style-type: none"> • Studiebijeenkomsten/teambesprekingen • (Digitale) checklist/specifieke vragenlijsten • Audit bezoek waarin een gesprek met sleutelfiguren, directie, IB'er ed. en een observatie per bouw in een groep. • Teambespreking: analyse van verbanden en perspectieven. • Rapportage van checklist, een audit/observatiedag op de school. • Aanvullend kan op SWV-niveau een rapportage gemaakt worden over de trends, een analyse van waar nog extra's nodig zijn en meedenken in zorgzwaarte en de allocatie van zorgmiddelen.
Respondenten waarbij data worden verzameld.	Schoolleiders, IB-ers, leraren. Op SWV-niveau: bestuurders en coördinatoren
Beschrijving van de aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Kennismaken met het gedachtegoed achter het bcde-model vraagt een teamgerichte studiebijeenkomst. • Voor elk prototype is een standaard uitgewerkt in de vorm van een checklist, waarmee zowel een school als een individuele leraar zich kan vergelijken en waaruit men keuzes kan maken of ambities kan formuleren. Hieruit vloeit een ontwikkelperspectief voort, dat richting geeft aan zowel verdere professionele ontwikkeling als aan schoolontwikkeling. • Het invullen van de (digitale) checklist voor het herkende c.q. gekozen prototype wordt gevolgd door een teamgerichte bespreking, waarin de verbanden en perspectieven worden vastgesteld en vertaald in een eerste schets voor het onderwijszorgprofiel met ontwikkelpunten voor leraren, team en management. • Een audit/observatiedag op de school.

	<ul style="list-style-type: none"> • Hierna zullen deze ontwikkelpunten moeten worden vertaald in actie: leerprocessen op individueel en teamniveau, die leiden tot consolidering.
Concrete producten die worden opgeleverd	<ul style="list-style-type: none"> • De checklist levert vanuit de teamleden een rapportage op met hun kijk op het onderwijszorgprofiel op. • De audit/observatiedag levert een rapportage op vanuit de begeleiders van APS n.a.v. de gesprekken met sleutelfiguren in de school, in ieder geval directie en IB'er en een observatie per bouw om het schooltype beter in kaart te kunnen brengen. • Handvatten voor schoolplanontwikkeling op basis van de resultaten van de teambijeenkomst, waarin de korte- en langetermijn doelen worden opgesteld. • Een rapportage op SWV-niveau met trends, analyse van witte vlekken om mee te denken over een dekkend onderwijscontinuüm, zorgzwaarte en de allocatie van zorgmiddelen.
Mogelijkheden van gebruik van het instrument	De checklist kan door de school zelf gebruikt worden en geanalyseerd. Eventueel kan de school ook zelf een teambespreking houden.
Proces van vaststelling van het profiel	Het proces wordt met alle teamleden, directies en evt. SWV bestuurders doorlopen.
Frequentie van afname (jaarlijks, etc).	Naar behoefte.
Benodigde tijd voor afname (duur van traject)	De minimale tijdsinvestering voor een school om een onderwijszorgprofiel vast te stellen en in te voeren is twee dagen, waarvan een plenaire teamdag. De checklist en de audit vergen op leerkrachtniveau niet veel tijd. De rest van de activiteiten is desgewenst in de normale beleids- en professionaliseringscyclus op te nemen.
Tijdsbesteding voor de school/voor SWV	De tijdsbesteding per school is drie dagen, waarvan een studiedag voor de teamleden. Op SWV-niveau nemen we één dag om de rapportages te analyseren, samen tot een dekkend onderwijscontinuüm te komen en de allocatie van zorgmiddelen te bespreken.
Benodigde expertise in de school of in het samenwerkingsverband	Gerichtheid op schoolontwikkeling en zorgverbreding
Kosten voor het aanschaffen en/of inzetten van het instrument	Inclusief intake, rapportage en nabespreking kost een basistraject als deze per school circa 4600 euro. Als het gebruikt wordt als inventarisatie-instrument op SWV-niveau (intake, digitale dataverzameling, studiedag, rapportage en nabespreking) komt er 4000 euro bij voor het SWV.
Referenties	De aanpak is inmiddels op vele tientallen scholen en in een flink aantal samenwerkingsverbanden PO beproefd. Met een groep VO-schoolleiders is in 2009 de aanpak voor het VO doordacht en (deels) uitgetoetst. Op diverse conferenties (Oogst 2, Lunteren 2008, 2009 en 2010, LBIB/LBAB conferentie 2010, regionale conferenties van netwerken en swv-en) is het model gepresenteerd en enthousiast ontvangen, zowel door leidinggevend en zorgprofessionals als door leerkrachten. Er zijn voorlopige afspraken met samenwerkingsverbanden om met deze werkwijze aan de slag te gaan.
Link naar additionele websites en (gebruikers-) informatie	www.aps.nl , zoek op onderwijszorgprofiel (na de zomervakantie gereed)

B: Inhoudelijke kenmerken voor de school

Kenmerk	Toelichting
Samenvattend doel op schoolniveau	Functies van het OZP op schoolniveau: <ul style="list-style-type: none"> • Is een differentiatieprofiel: zegt wat de school aan capaciteit heeft en wil ontwikkelen om in te spelen op de verschillende onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van kinderen. • Voorspelt zowel goed de kwaliteit van school en team als definieert welke aanvullende expertise van elders moet komen of nog ontwikkeld moet worden.

	<ul style="list-style-type: none"> • Zegt iets over de flexibiliteit van de school om in te spelen op nieuwe situaties. • Zegt iets over hoe de school samenwerkt met (specialistische) instellingen in de omgeving. • Zegt iets over de manier waarop de school wil en kan communiceren c.q. samenwerken met ouders. • Gaat uit van wat kinderen kunnen, is oplossingsgericht en blinkt uit door eenvoud.
Geeft het instrument inzicht in de vormgeving van het onderwijsaanbod op de school?	Het centrale kenmerk van werken met de prototypen voor differentiatie is dat het een schoolontwikkelingsaanpak is die compleet in lijn ligt met het de beleidscyclus van het schoolplan, met het integraal personeelsbeleid inclusief professionalisering en met de kwaliteitszorg van de school. Het instrument gaat uit van de opvattingen van leerkrachten. Omgaan met verschillen wordt daardoor beschreven in termen van het primaire proces: differentiatiecapaciteit, onderwijsleerproces, didactiek/pedagogiek, leerkrachthandelen, handelingsgericht werken en onderwijsorganisatie
Geeft het instrument inzicht in de zorgstructuur van de school?	Door te werken met schoolprototypen voor differentiatie, wordt het mogelijk om de inrichting van de zorgstructuur aan te passen aan de visie op onderwijs en leerlingenzorg. Het onderwijszorgprofiel wordt op deze manier ook een aanvulling op het schoolplan van de school, waarin de missie, doelstellingen en werkwijzen van de school inclusief de beoogde beleidsontwikkelingen van de komende vier jaar worden geschetst.
Geeft het instrument inzicht in de zorgzwaarte binnen de school?	Het instrument is gericht op de onderwijsbehoeften van leerlingen.
Geeft het instrument inzicht in de zorgbreedte in de school?	De essentie van elk van de prototypen wordt bepaald door de combinatie van visies op leerstofordening, organisatie en opvoeding. Daarmee is het begrip (tegenwoordig komen aan) 'onderwijsbehoefte' steeds op een specifieke manier gedefinieerd. Daarmee zijn tevens de grenzen van de mogelijkheden aangeduid. In de visie van APS kunnen de grenzen nooit heel strak en rigide vooraf worden vastgesteld. De mogelijkheden van individuele leraren en van teams worden door een complex aan factoren bepaald en zijn per definitie dynamisch.
Geeft het instrument inzicht in de deskundigheid in de school?	Teamleden maken een zelfanalyse van de competenties die ze wil ontwikkelen en stellen zo hun ontwikkelingsbehoeften vast.
Geeft het instrument een eindoordeel of een standaardprofiel van de school?	De vier schoolprototypen met daarbij een indicatie voor de differentiatiecapaciteit en de gekoppeld aan de allocatie van middelen in een schoolgerichte financiering leveren een onderscheidend profiel per school op.
Is het profiel uitgangspunt voor school- en/of leerkrachtontwikkeling?	Het schoolprofiel op basis van de onderwijstypologie is behulpzaam bij het werken aan schoolontwikkeling. Er kan onderscheid worden gemaakt tussen de huidige en de gewenste situatie. Ook het soort verandering dat nagestreefd wordt is duidelijk. Uit de door een school vastgestelde profielen kan voortvloeien dat teamleden op specifieke gebieden, al dan niet tijdelijk, behoefte hebben aan vormen van scholing en ondersteuning. Op het niveau van een bestuur of samenwerkingsverband is het model behulpzaam bij het herkennen en desgewenst clusteren van professionaliseringsvragen.

C: Aanvullende kenmerken voor het samenwerkingsverband

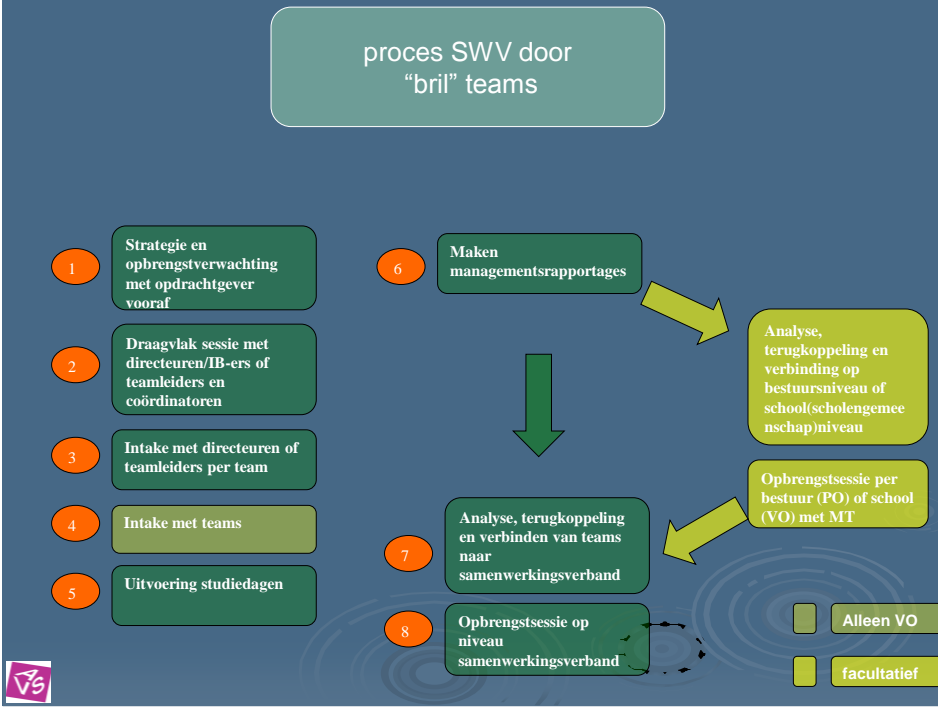
Kenmerk	Toelichting
Samenvattend doel voor het SWV	Werken met scenario's op schools- en bovenschools niveau in combinatie met de onderwijszorgprofielen kan helpen bij vraagstukken rondom de verdeling van bekostiging en de allocatie van voorzieningen. Drie scenario's van omgang met onderwijszorgprofielen, worden bepaald door mate van deskundigheid en inzet van middelen en verdeling van de ozp binnen het bestuur/swv: de gewone school, de integratieschool en de inclusieve school. Per schoolscenario zijn uitspraken te doen over:

	<ul style="list-style-type: none"> • het vermogen van de school kinderen te handhaven binnen een regulier setting; • de inrichting van het onderwijs; • de volwassene - kind ratio; • de beroep op de beschikbare zorgmiddelen; • de relatie met specifiek zorginstellingen. <p>De scenario's zijn behulpzaam bij het formuleren van beleid op het niveau van het samenwerkingsverband, zowel wat betreft de inzet en de verdeling van middelen als voor de gewenste scholing en ondersteuning.</p>
Geeft het instrument inzicht in het regionale onderwijszorgaanbod?	<ul style="list-style-type: none"> • De methodiek is geschikt om het aanbod van voorzieningen in een regio in kaart te brengen en te plannen, mits men nog een aantal aanvullende maatregelen neemt. • Alle onderwijszorgprofielen binnen een schoolbestuur samen bieden accurate informatie, ook aan ouders, over hoe dat bestuur vormgeeft aan zijn zorgplicht en welke arrangementen het bestuur zelf kan leveren en voor welke men afhankelijk is van andere instellingen.
Geeft het instrument inzicht in het continuüm van zorg in de regio?	Ja, als de individuele onderwijszorgprofielen van elke school geanalyseerd worden op SWV-niveau, zie eerder beschreven, heeft men 'een foto' van het SWV
Draagt het instrument bij aan het inzichtelijk maken van het aannamebeleid van de besturen?	Ja, als de 'foto' van het SWV gemaakt is, maakt dit duidelijk welke school welk profiel heeft en welke allocatie van zorgmiddelen daaraan gekoppeld is. De zorgplicht wordt daardoor transparanter naar bestuur en ouders toe.
Draagt het instrument bij aan het inzichtelijk maken van lokale/regionale verwijzingsprocessen en indicatiestelling?	Op basis van bovengenoemde zorgprofielen wordt duidelijk welke leerlingen nog afhankelijk zijn van specifieke instellingen en daarmee van noodzakelijke verwijzings- en indicatieprocessen.
Heeft het instrument aandacht voor de kwaliteitsontwikkeling en –borging van voorzieningen?	Op basis van de onderwijszorgprofielen en de scenario's zijn "contacten" met scholen te sluiten over prestaties en kwaliteit.
Ondersteunt het instrument bij de allocatie van mensen en middelen?	De methodiek op zich is geschikt om belangrijke beleidsbeslissingen ten aanzien van middelenverdeling op te baseren. Het helpt samen met andere instrumenten op het niveau van het schoolbestuur en het samenwerkingsverband PO of VO om tot beslissingen over middelenverdeling en allocatie van voorzieningen/onderwijszorgarrangementen te komen. De allocatie van zorgmiddelen is schoolgericht en niet leerlinggericht. Aan de hand van de schooltypologieën en differentiatiecapaciteit kan de school aangeven in welke mate zij in staat is leerlingen te handhaven en daarmee welk beroep zij doet op de beschikbare zorgmiddelen.
Draagt het instrument bij aan de verdere ontwikkeling van het SWV?	Als laatste kan er op SWV-niveau een samenvattende rapportage gemaakt worden, die 'de foto' van het SWV presenteert. Daarmee kan gekeken worden naar trends en kan het dekkend onderwijscontinuüm bepaald worden. Hieruit komen eveneens witte vlekken en beleidspunten voor de verder ontwikkeling in het SWV. Het denken in onderwijstypologieën en scenario's is een middel om de ontwikkeling in het samenwerkingsverband te beschrijven.

2. AVS: De route naar een dekkend aanbod

A: Algemeen beschrijvend deel

Kenmerk	Toelichting
Naam van het instrument	Kind op de Gang (KOG)
Auteur(s)	AVS/Heike Sieber
Uitgangspunten, visie, inhoud volgens de auteur(s)	<p>Motto: Passend onderwijs van leerkracht naar regio en weer terug:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het gaat uiteindelijk altijd om het unieke kind dat zich bij een school meldt, zorgprofielen geven wel een handvat, maar de school moet steeds op maat de behoeften van een kind beoordelen. - Aandacht voor kind en voor de leerkracht: op twee niveaus diagnose maken van wat kind/leerkracht kan en wat kind/leerkracht nodig heeft. Deze twee routes bij elkaar brengen - Niveau van professional/team staat in AVS aanpak centraal: eerst kunde/grenzen/ambities van team in kaart brengen, vervolgens op basis van die informatie beleid/strategie maken door management, op school/bestuur en SWV niveau op basis van een samenhangende strategische aanpak. - Hierdoor is het toepassen van KOG een bouwsteen binnen een geheel traject dat leidt tot een dekkend aanbod in een regio
Doel van het onderwijszorgprofiel	<ul style="list-style-type: none"> - overzichtsinstrument huidige situatie: nadruk - inventarisatie mogelijke/gewenste situatie: nadruk - inventarisatie scholingsbehoefte - ontwikkelingsinstrument voor de school - <i>plan van aanpak voor ontwikkeling school en/of SWV: facultatief</i> - <i>begeleiding implementatie ontwikkelingstraject: facultatief</i>
Indeling basiszorg, breedtezorg en dieptezorg	KOG levert inzicht in wat de school kan (basiszorg), wat de school met hulp kan (breedte zorg) en wat de school (voorlopig) aan anderen moet overlaten (dieptezorg). Tevens biedt het instrument de mogelijkheid om mixvormen tussen type zorg te realiseren afhankelijk van de mogelijkheden en ambities binnen een regio.
Methoden van dataverzameling.	<ul style="list-style-type: none"> • Interviews met directeuren/IB-ers • Verzamelen huidige teamsituatie/teamspecifieke kenmerken • Simulatie met wisselende werkvormen: individueel, groepjes, plenair en obv concrete casuïstiek • Webbased managementrapportage per school. • Opbrengstsessies en studiedagen • Analyse voor SWV • Rapport ter advisering bestuur SWV
Respondenten waarbij data worden verzameld.	<ul style="list-style-type: none"> • Directeuren, IB-ers, management, bestuur: voorbereidende gesprekken, beleidsontwikkeling • Leraren en onderwijsondersteuners: simulatie, opstellen zorgprofiel door bril van het team
Beschrijving van de aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Strategie en opbrengstverwachting met opdrachtgevers vooraf • Draagvlak sessie met directeuren/IB-ers • Intake met directeuren • Uitvoering simulatie op studiedag(en) • Maken managementrapportages <ul style="list-style-type: none"> - Facultatief: analyse, terugkoppeling en verbinding op bestuursniveau of schoolniveau - Facultatief: opbrengstsessie per bestuur: hoe komen we tot dekkend aanbod, gat dichten tussen zorgprofielen per school en positie sbo/so • Analyse, terugkoppeling en verbinden van teams naar SWV • Opbrengstsessie op niveau SWV • Na uitvoering van de studiedag rapportage door de trainer die kan leiden tot een strategische vertaling van de opbrengsten
Concrete producten	<ul style="list-style-type: none"> • Zorgprofiel door de bril van het team

die worden opgeleverd	<ul style="list-style-type: none"> • Zorgprofiel door bril van management • Draagvlak bij leraren en docenten ten aanzien van passend onderwijs • Inventarisatie van bestaande kunde en ambitie inclusief ontwikkelbehoeften en scholingsbehoeften. • Grenzen ten aanzien van zorg zijn in kaart gebracht • De randvoorwaarden die horen bij het realiseren van de ambities zijn in kaart • Eerste aanzet realiseren schoolontwikkelplan door bril team op schoolniveau (PO) of team niveau (VO) • De sociale kaart van de scholen is in beeld (PO) • Basisprofiel op samenwerkingsverband niveau door “bril” managementlaag PO of VO wordt vastgesteld • Validiteit toets op de uitspraken van de teams • Strategische bezinning en keuzes ten aanzien van route naar dekkend aanbod • Begeleiding ten aanzien van komen tot zorgcontinuüm binnen SWV • Begeleiding bij het komen tot een onderwijs zorgcentrum in de regio • Begeleiding om te komen tot een zorgstructuurplan op bestuursniveau (en of SWV)
Mogelijkheden van gebruik van het instrument	<ul style="list-style-type: none"> • Vele opbrengsten en uitvoeringsmogelijkheden op schoolniveau en teamniveau. • Bouwsteen voor strategische discussies op bestuurs- en SWV niveau. • Wij spreken uiteindelijk niet meer van een instrument, maar van een begeleidingstraject in alle fasen waarbij het toepassen van KOG (of LBL in het VO) een cruciaal onderdeel is binnen dit proces.
Proces van vaststelling van het profiel	 <p>Bovenstaand schema geeft de eerste fasen weer. Daarna volgen een aantal fasen waarbij de validiteitstoets en de invalshoek van het management naast bovenstaand proces worden gelegd, om zo uiteindelijk tot een gedegen profiel per school, per bestuur en per SWV te kunnen komen, waarbij een dekkend aanbod kan worden gerealiseerd.</p>
Frequentie van afname (jaarlijks, etc).	KOG is op zich een nul-meting, waarbij binnen het cyclisch proces van kwaliteitszorg en schoolontwikkeling de mogelijkheid zou kunnen worden gecreëerd om dit eens in de 3-4 jaar te herbeziën om een actueel beeld te krijgen.
Benodigde tijd voor afname (duur van traject)	<ul style="list-style-type: none"> • KOG: studiedag met hele schoolteam. • Hele traject van strategische beleidsontwikkeling duurt enkele maanden,

	afhankelijk van betrokken aantal scholen en besturen
Tijdsbesteding voor de school/voor SWV	Tijdsbesteding is maatwerk.
Benodigde expertise in de school of in het samenwerkingsverband	Management en bestuurders moeten bereid zijn om serieus te luisteren naar het team en daarop transparante besluitvorming te baseren. Daarnaast lef en strategisch denken om knopen door te hakken en onderhandelingsvaardigheden om belangen van scholen te behartigen.
Kosten voor het aanschaffen en/of inzetten van het instrument	Maatwerk, daarom geen indicatie van de kosten van het gehele traject te geven. De intake op school, studiedag/simulatie en managementrapportage bedragen in het po 2.850 euro bij deelname van team tot 20 personen. De managementrapportage is dan zowel digitaal als schriftelijk beschikbaar.
Referenties	Inmiddels op 1300 scholen in primair onderwijs gespeeld. Daarnaast samenwerking met enkele adviesorganisatie van EDventure, met BO3, met Cordys Onderwijs trajecten en met Infinite BV (op financieel terrein).
Link naar additionele websites en (gebruikers-) informatie	www.kindopdegang.nl www.leerlingbijdeles.nl

B: Inhoudelijke kenmerken voor de school

Kenmerk	Toelichting
Samenvattend doel op schoolniveau	Opbrengst van de simulatie is een bewustwording van bekwaamheden en de positionering van de school met het oog op passend onderwijs. Daarnaast wordt aanzet gemaakt tot beleidsontwikkeling rond adaptief onderwijs en zorgplicht.
Geeft het instrument inzicht in de vormgeving van het onderwijsaanbod op de school?	Zicht op wat de school op dit moment kan en op welke kennis en kunde dat is gebaseerd.
Geeft het instrument inzicht in de zorgstructuur van de school?	Instrument geeft inzicht in de kwaliteit van de leerlingenzorg op basis van de beschikbare expertise.
Geeft het instrument inzicht in de zorgzwaarte binnen de school?	Instrument geeft aan wat de school binnen de huidige randvoorwaarden kan opvangen en welke randvoorwaarden gewijzigd zouden moeten worden om de opvang uit te breiden.
Geeft het instrument inzicht in de zorgbreedte in de school?	Wat zijn de ambities en waar liggen de grenzen die de school heeft in de opvang van leerlingen met speciale onderwijsvragen.
Geeft het instrument inzicht in de deskundigheid in de school?	Welke expertiseontwikkeling (ontwikkelpunten en professionalisering) is nodig om de ambities te realiseren.
Geeft het instrument een eendoordeel of een standaardprofiel van de school?	Geen standaard profielen
Is het profiel uitgangspunt voor school- en/of leerkrachtontwikkeling?	Optioneel vervolgtraject: opbrengsten KOG vertalen in werkwijze van school gebaseerd op signalering en vroegtijdige onderkenning, handelingsgerichte diagnostiek en handelingsgerichte leerlingenzorg.

C: Aanvullende kenmerken voor het samenwerkingsverband

Kenmerk	Toelichting
Samenvattend doel voor het SWV	Totaliteit van zorgprofielen (kunde, grens en ambitie) door bril van alle teams, eventueel bijgesteld na kwaliteitstoets door het management. <ul style="list-style-type: none"> - inzicht in randvoorwaarden volgens teams/management voor realiseren ambities - inzicht in prioriteringswens t.a.v. realiseren mogelijke ambities - inzicht in specifieke scholingsbehoeften van teams

Geeft het instrument inzicht in het regionale onderwijszorgaanbod?	Inzicht in regionaal dekkend aanbod en daarmee uitgangspunt voor afspraken met so en met (jeugd)zorg en gezondheidszorg.
Geeft het instrument inzicht in het continuüm van zorg in de regio?	Continuüm van zorg maakt deel uit van de strategische begeleidingssessies op SWV niveau met de optelsommen van schoolprofielen binnen de regio als basis voor de discussie.
Draagt het instrument bij aan het inzichtelijk maken van het aannemebeleid van de besturen?	Het aanneme beleid op schoolniveau/ bestuursniveau en SWV niveau maakt deel uit van de strategische begeleidingssessies op SWV niveau met de optelsommen van schoolprofielen binnen de regio als basis voor de discussie.
Draagt het instrument bij aan het inzichtelijk maken van lokale/regionale verwijzingsprocessen en indicatiestelling?	Deze processen maken deel uit van de strategische begeleidingssessies op SWV niveau met de optelsommen van schoolprofielen binnen de regio als basis voor de discussie.
Heeft het instrument aandacht voor de kwaliteitsontwikkeling en –borging van voorzieningen?	Het instrument brengt per school en per bestuur (of SWV) de behoefte aan ontwikkeling, professionalisering en structuren/systemen in beeld.
Ondersteunt het instrument bij de allocatie van mensen en middelen?	KOG zelf niet, maar dit vraagstuk maakt wel deel uit van het optionele strategisch traject met het SWV.
Draagt het instrument bij aan de verdere ontwikkeling van het SWV?	Na afloop van KOG kan opdrachtgever kiezen voor een uitgewerkt ondersteuningstraject voor scholen, voor het bestuur of voor het SWV voor de implementatie van het ontwikkelde strategisch beleid.

3. CED-groep: het Onderwijscontinuüm

A: Algemeen beschrijvend deel

Kenmerk	Toelichting
Naam van het instrument	Onderwijscontinuüm CED-Groep® (OC)
Auteur(s)	Chris Struiksmā en anderen (zie ‘Focus op Feiten’)
Uitgangspunten, visie, inhoud volgens de auteur(s)	<p>Het Onderwijscontinuüm CED-Groep® is een denk- en werkwijze om datagestuurd en opbrengstgericht passend onderwijs vorm te geven. Dit gebeurt in individuele scholen en in de regio. Het model is toepasbaar op elke educatieve setting en gaat uit van eigen (school) standaarden en bijbehorende onderwijsarrangementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de gevorderde standaard voor 25% van de leerlingen (talentarrangement) - de voldoende standaard voor 50% van de leerlingen (basisarrangement) - de minimumstandaard voor 15% van de leerlingen (intensief arrangement) <p>Voor de leerlingen die onder de minimumstandaard scoren is er het zeer intensieve arrangement. Een onderwijsarrangement is opgebouwd uit alle elementen van het onderwijsleerproces, welke overeenstemmen met het waarderingskader van de onderwijsinspectie. Daarnaast is elk onderwijsarrangement een antwoord op een cluster van onderwijsbehoeften van de betreffende groep leerlingen. De schoolstandaarden worden vergeleken met de landelijke standaarden (of met een benchmark voor een groep scholen). Op grond hiervan kunnen ambities worden vastgesteld en verbeterbeleid worden vormgegeven. Ook als een school boven de landelijke standaarden scoort, kan zij met het OC haar aanbod verder passend maken. Elke school heeft haar eigen spreiding van opbrengsten en bijbehorende standaarden. Dit is haar onderwijszorgprofiel. Door alle onderwijszorgprofielen in een regio onder elkaar te plaatsen wordt zichtbaar welke arrangementen er in de regio nog nodig zijn.</p>
Doel van het onderwijszorgprofiel	<ul style="list-style-type: none"> - overzichtsinstrument huidige situatie - inventarisatie mogelijke/gewenste situatie

	<ul style="list-style-type: none"> - inventarisatie scholingsbehoefte - ontwikkelingsinstrument voor de school: nadruk - plan van aanpak voor ontwikkeling school en/of SWV - <i>begeleiding implementatie ontwikkelingstraject: facultatief</i>
Indeling basiszorg, breedte- en dieptezorg	<p>Een basisarrangement voor ± de helft van de leerlingen die de middenmoot van een groep vormen, de groep leerlingen voor wie een voldoende standaard geldt. Een intensief arrangement voor leerlingen voor wie de minimum standaard geldt en een zeer intensief arrangement voor leerlingen die niet voldoen aan de minimum standaard, samen met het ±kwart zwakste leerlingen. Deze onderverdeling loopt parallel met basis-, breedte- en dieptezorg. Basiszorg wordt gerealiseerd in het basisarrangement en het intensieve arrangement. Breedte- en dieptezorg is zorg die binnen de school met hulp van buiten kan worden geboden en valt dus samen met het zeer intensieve arrangement. Bij dieptezorg vindt verwijzing plaats. Het OC onderscheidt ook een gevorderd arrangement voor het ±kwart beste leerlingen. Ook deze leerlingen doen een beroep op de differentiatiecapaciteit van de leerkracht en ook daar kan handelingsverlegenheid ontstaan. Deze leerlingen zullen geen beroep doen op dieptezorg - als dat wel zo is, is er iets anders aan de hand - maar een beroep op breedte- en dieptezorg is zeer wel denkbaar.</p>
Methoden van dataverzameling.	<ul style="list-style-type: none"> • Analyse van toetsgegevens • Gebruik van quickscans
Respondenten waarbij data worden verzameld.	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen (toetsgegevens) • Intern begeleiders, directies, bestuurders
Beschrijving van de aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Schoolstandaarden worden vastgesteld en aan de landelijke norm gerefereerd. • De gewenste kwaliteit van de onderwijsleerlingenzorg wordt afgemeten aan het percentage leerlingen dat daar een beroep op moet doen, ±10%. Is het percentage structureel lager, dan liggen de schoolstandaarden waarschijnlijk te laag. Is het structureel hoger, dan schiet de kwaliteit van het onderwijs tekort. • In Focus op Feiten is beschreven hoe de aanpak verloopt: <ul style="list-style-type: none"> a. Keuze van een vakgebied b. Verzamelen en analyseren van gegevens c. Beoordelen van de gegevens op basis van standaarden ontleend aan de landelijke norm d. Vaststellen van feitelijk gerealiseerde schoolstandaarden e. Het formuleren van ambities f. De keuze voor het onderwijsarrangement dat verbeterd moet worden om een ambitie te realiseren g. De keuze voor een element uit het onderwijsleerproces h. Het opstellen van een verbeterplan i. Het bepalen van de beginsituatie (datagestuurd) j. Het uitvoeren van het verbeterplan k. De evaluatie van het verbeterplan • De evaluatie van de leerresultaten
Concrete producten die worden opgeleverd	<ul style="list-style-type: none"> - Rapportages van opbrengsten op groeps-, school- en regioniveau. - Rapportages naar aanleiding van quickscans met betrekking tot het onderwijsaanbod (gebaseerd op de PDSA-cyclus). - Analyse- en meetinstrumenten voor elementen uit het onderwijsleerproces. - Sets met onderwijsarrangementen en OC-groepsplannen.
Mogelijkheden van gebruik van het instrument	<p>Werken volgens de systematiek van het OC is na een adviestraject, eventueel gecombineerd met een trainingsprogramma voor directies, na verloop van tijd zelfstandig te doen.</p>
Proces van vaststelling van het profiel	<p>Aan de hand van rapportage (op basis van de opbrengsten) vindt in een werkgroep (die door de school of regio zelf wordt samengesteld) een analyse plaats en wordt er, in aansluiting de beleidsgang binnen de school of regio een verbeterplan gemaakt</p>

Frequentie van afname (jaarlijks, etc).	Minimaal 2x per jaar.
Benodigde tijd voor afname (duur van traject)	<ul style="list-style-type: none"> Analyse van de data met de opdrachtgever: 2 uur Adviseringstraject: op maat
Tijdsbesteding voor de school/voor SWV	Dit hangt af van: <ol style="list-style-type: none"> de al gerealiseerde leeropbrengsten de gestelde ambities de focus van verbetering (op welk arrangement en op welk element van het onderwijsleerproces)
Benodigde expertise in de school of in het samenwerkingsverband	Het vermogen om "out of the box" te kunnen denken en de bereidheid om zich intensief bezig te willen houden met het primaire proces, onderwijs en zorg als één te zien, leeropbrengsten centraal te stellen en datagestuurd kwaliteitsbeleid na te streven.
Kosten voor het aanschaffen en/of inzetten van het instrument	<ul style="list-style-type: none"> Dataverwerking: € 832,-* (per meting, ongeacht het aantal vakgebieden) Data-analyse: € 992,-* Adviseringstraject: op maat. <p>* prijspeil 1 augustus 2010</p>
Referenties	In de hier voorgestelde aanpak zijn verschillende ontwikkelingen bij elkaar gebracht. Referenties kunnen derhalve slechts gegeven worden voor deelaspecten of voor initiatieven die nog maar net gestart zijn. Referentie zijn het Project Hulpklas binnen Hulp op Maat dat aan het begin stond van WSNS, het project Implementatie Leerlijnen van de WECraad, de Rotterdamse Robuustprojecten, het WSNS-project in Gorinchem en een reeks van individuele scholen en schoolbesturen door heel Nederland.
Link naar additionele websites en (gebruikers-) informatie	www.onderwijscontinuüm.nl .

B: Inhoudelijke kenmerken voor de school

Kenmerk	Toelichting
Samenvattend doel op schoolniveau	Passende hoge opbrengsten door middel van onderwijs dat organiseerbaar is en afgestemd op de onderwijsbehoeften van alle leerlingen.
Geeft het instrument inzicht in de vormgeving van het onderwijsaanbod op de school?	Ja, de onderwijsarrangementen vormen samen het aanbod. De start is het basisarrangement.
Geeft het instrument inzicht in de zorgstructuur van de school?	Ja, de cyclus van leerlingenzorg focust op de toewijzing van de leerlingen aan de onderwijsarrangementen.
Geeft het instrument inzicht in de zorgzwaarte binnen de school?	Per saldo en over meerdere jaren bezien, mag van een reguliere basisschool verwacht worden, dat zij voor $\pm 10\%$ van haar leerlingen zeer intensieve onderwijsleerlingenzorg realiseert en voor nog eens $\pm 15\%$ intensieve onderwijsleerlingenzorg. Door het formuleren van de intensieve en zeer intensieve arrangementen wordt de zorgzwaarte van de school inzichtelijk gemaakt.
Geeft het instrument inzicht in de zorgbreedte in de school?	Het niveau van onderwijs dat door driekwart van de leraren gerealiseerd wordt, geeft de uitdagende, meetbare en realistische ambitie weer die redelijkerwijs verwacht mag worden. De zorgbreedte van de school wordt hier gedefinieerd als datgene dat bepaald wordt door de competenties van 75% van de leraren (en niet door de zwakst functionerende leraren). Met de PH-meter (Machielsen, 2009), het Passend Lesmodel (Vos, 2008) en de kwaliteitskaarten van de PO-Raad kan in concreet waarneembare én onderwijsbare gedragstermen een helder beeld worden verkregen van wat de school wel en niet aankan.
Geeft het instrument inzicht in de deskundigheid in de school?	De expertise binnen een school kan worden afgemeten aan de relatieve positie van de schoolstandaarden ten opzichte van andere (vergelijkbare) scholen. Voor een beschrijving van deze werkwijze wordt verwezen naar Focus op Feiten. De analyse van de leeropbrengsten geeft zicht op het niveau

	(arrangement) waarop een eventuele verbetering zich zou moeten richten. De analyse van de elementen van de onderwijsleersituatie geeft inzicht in de competenties van de leerkracht. Op schoolniveau vraagt deze werkwijze de competentie om leeropbrengsten niet alleen te volgen, maar er ook op te sturen. Dat vraagt voldoende vaardigheid om leerlinggegevens te analyseren en te interpreteren. Ook vraagt het loskomen van het denken in methodes/activiteiten naar denken in doelen/leerlijnen. Dit vooronderstelt inhoudelijk leiderschap en integraal personeelsbeleid.
Geeft het instrument een eendoordeel of een standaardprofiel van de school?	De spreiding van de opbrengsten en de standaarden geeft het profiel van een school aan. Dit is niet een eendoordeel en ook niet per definitie een standaardprofiel. Wat een standaardprofiel is, wordt bepaald door het bestuur.
Is het profiel uitgangspunt voor school- en/of leerkrachtontwikkeling?	Nadat vastgesteld is welke ambities de school heeft en voor welk arrangement een verbetering wenselijk is, kan de ontwikkeling van de school verder worden vormgegeven. Quickscans van de CED-Groep kunnen hierbij behulpzaam zijn. Voor elk element uit het onderwijsleerproces geldt dat aan een verbetertraject een nulmeting vooraf gaat, deze met een eindmeting wordt afgerond en gevolgd wordt door een follow-up meting. Afhankelijk van de aard en inhoud van het verbeterplan levert dit een scholingsagenda op.

C: Aanvullende kenmerken voor het samenwerkingsverband

Kenmerk	Toelichting
Samenvattend doel voor het SWV	Passende hoge opbrengsten in de regio door middel van onderwijs dat organiseerbaar is en afgestemd op de onderwijsbehoeften van alle leerlingen. Met het OC is het mogelijk om benchmarks te stellen en vanuit de opbrengsten te beoordelen of speciale voorzieningen in de regio gelegitimeerd zijn.
Geeft het instrument inzicht in het regionale onderwijszorgaanbod?	Ja, de onderwijsarrangementen van de afzonderlijke scholen vormen samen het regionale aanbod. Van hieruit kan worden gekeken welke ‘witte vlekken’ er nog zijn.
Geeft het instrument inzicht in het continuüm van zorg in de regio?	Ja, onderwijs en zorg zijn één: het OC omvat het hele spectrum van leeropbrengsten in een regio en de daarbij behorende arrangementen om deze te genereren.
Draagt het instrument bij aan het inzichtelijk maken van het aannamebeleid van de besturen?	Ja, scholen kunnen op grond van hun schoolstandaarden bepaalde onderwijsarrangementen wel of niet aanbieden. Dit gegeven kan sturend zijn voor het aannamebeleid van besturen.
Draagt het instrument bij aan het inzichtelijk maken van lokale/regionale verwijzingsprocessen en indicatiestelling?	Ja, door per school standaarden vast te stellen en daarbij passende onderwijsarrangementen te ontwikkelen, wordt helder welke scholen wel en niet bepaalde onderwijsarrangementen aanbieden. Op grond van deze verdeling zijn verwijzingsprocessen mogelijk. Op een school treedt eerst handelingsverlegenheid op, daarna wordt op basis van twee factoren geïndiceerd: de professionaliteit van de leerkracht en de aanwezigheid van passende onderwijsarrangementen in de regio.
Heeft het instrument aandacht voor de kwaliteitsontwikkeling en –borging van voorzieningen?	Ja, er zijn drie cycli van kwaliteitsontwikkeling en –borging: op individueel niveau (de toewijzing van leerlingen aan de arrangementen), op schoolniveau en op regioniveau.
Ondersteunt het instrument bij de allocatie van mensen en middelen?	De vormgeving van de onderwijsarrangementen bepalen welke mensen en middelen eraan gekoppeld moeten worden.
Draagt het instrument bij aan de verdere ontwikkeling van het SWV?	Ja, door uit te gaan van het geheel aan opbrengsten binnen een regio, kan bepaald worden voor welke doelgroepen en speciale voorzieningen (onderwijsarrangementen) nodig zijn.

4. EDventure: twee voorbeelden van aanpakken van OAB's

A: Algemeen beschrijvend deel

Kenmerk	Toelichting
Naam van het instrument	De bij EDventure aangesloten Onderwijsadviesbureaus bieden een grote diversiteit aan aanpakken die aansluiten bij hun specifieke (regionale) situatie. Hier worden twee voorbeelden besproken: HGPD (handelingsgerichte procesdiagnostiek) en onderwijskundige zorganalyse. Op www.edventure.nu staan meer voorbeelden van landelijke en regionale aanpakken van de verschillende onderwijsadviesbureaus.
Auteur(s)	Verschillende OAB's uit het netwerk van EDventure.
Uitgangspunten, visie, inhoud volgens de auteur(s)	Het <i>samen met de scholen</i> optimaliseren van het onderwijs en de leerlingenzorg. Nadruk ligt op ontwikkelen en verbeteren. De OAB's staan op het standpunt dat goede zorgprofielen tot stand komen door een combinatie van twee instrumenten: HGPD en de onderwijszorganalyse (inclusief informatie van de inspectie en CITO). Door deze instrumenten in samenhang toe te passen ontstaat een wetenschappelijk verantwoord en sluitend systeem van een onderwijszorgprofiel van een school. De toegevoegde waarde van OABs is dat vervolgens wordt gewerkt aan het structureel verbeteren van het onderwijs op drie niveau's: ondersteuning van de leraar in de klas (observatie, coaching en advisering), ondersteuning bij de inrichting en uitvoering van de zorgstructuur (scholing en coaching van intern begeleiders) en ondersteuning en advisering van de directie en het samenwerkingsverband.
Doel van het onderwijszorgprofiel	<ul style="list-style-type: none"> - overzichtsinstrument huidige situatie - inventarisatie mogelijke/gewenste situatie - inventarisatie scholingsbehoefte - ontwikkelingsinstrument voor de school: nadruk - plan van aanpak voor ontwikkeling SWV - begeleiding implementatie ontwikkelingstraject in school
Indeling basiszorg, breedtezorg en dieptezorg	HGPD geeft handelingsgerichte adviezen voor (groepen van) leerlingen. De onderwijs zorganalyse is er vervolgens op gericht om de factoren in kaart te brengen die de leerkrachten en de school in staat stellen om alle leerlingen de benodigde onderwijs en zorg te bieden. Op basis van HGPD en de onderwijs zorganalyse tezamen kan een gedegen indeling gemaakt worden van groepen leerlingen (de vraagzijde) gecombineerd met de noodzakelijke kwaliteit van het onderwijs en de zorg geboden door de leerkrachten en de school (de aanbodzijde). Met deze kenmerken kan een indeling worden gemaakt van: <ul style="list-style-type: none"> • Basiszorg, gericht op het onderwijs dat aansluit bij de behoeften van 70% van de leerlingen van een groep. • Verbrede zorg, gericht op de 20% boven en onder deze groep leerlingen • Verdiepte zorg, gericht op de 10% leerlingen aan de boven en onderkant die extra zorg nodig hebben.
Methoden van dataverzameling.	In hun werk met en voor scholen maken OABs gebruik van verschillende observatie- en leerlingvolgsystemen en trendanalyses. Om vervolgens een onderwijskundige analyse van de benodigde zorg te kunnen maken hebben de OABs gezamenlijk een onderwijskundige zorganalyse ontwikkeld die beschikbaar is als websurvey. De onderwijskundige zorganalyse geeft tezamen met de gegevens van de inspectie en de CITO scores een goed en wetenschappelijk gedegen overzicht van interventies om het reguliere basiszorgniveau, het breedte niveau en het diepte niveau te verbeteren en op elkaar af te stemmen.
Respondenten waarbij data worden verzameld.	Leerkrachten, IB-ers, directie in de school
Beschrijving van de aanpak	HGPD is gericht op het snel ombuigen van 'zorgdenken' naar 'pedagogisch optimisme'. Op systematische wijze wordt antwoord gegeven op de hulpvraag van de leerling (met soms als onderdeel een beperkt diagnostisch onderzoek) en tegelijkertijd wordt het handelingsrepertoire van de leraar vergroot. Dit

	laatste wordt dan weer gebaseerd op aantoonbaar effectieve didactische strategieën uit de meta analyse van Marzano. Aan de hand van HGPD is een indeling van de klas te maken in verschillende groepen met een specifieke vraagstelling.
Concrete producten die worden opgeleverd	Afhankelijk van het instrument en de situatie op de school.
Mogelijkheden van gebruik van het instrument	Afhankelijk van het instrument en de situatie op de school.
Proces van vaststelling van het profiel	Afhankelijk van het instrument en de situatie op de school.
Frequentie van afname (jaarlijks, etc).	Afhankelijk van het instrument en de situatie op de school.
Benodigde tijd voor afname (duur van traject)	Maatwerk
Tijdsbesteding voor de school/voor SWV	Maatwerk
Benodigde expertise in de school of in het samenwerkingsverband	Niet nodig
Kosten voor het aanschaffen en/of inzetten van het instrument	Maatwerk
Referenties	HGPD is een door één van de OABs ontwikkelde werkwijze en is door het merendeel van de OABs overgenomen en met aantoonbare resultaten en tot grote tevredenheid op veel scholen inmiddels ingevoerd.
Link naar additionele websites en (gebruikers-) informatie	Voor een totaaloverzicht van mogelijke instrumenten wordt verwezen naar de website van EDventure, www.edventure.nu , en op de sites van de aangesloten onderwijsadviesbureaus.

B: Inhoudelijke kenmerken voor de school

Kenmerk	Toelichting
Samenvattend doel op schoolniveau	
Geeft het instrument inzicht in de vormgeving van het onderwijsaanbod op de school?	Op basis van HGPD en de onderwijs zorganalyse tezamen kan een gedegen indeling gemaakt worden van groepen leerlingen (de vraagzijde) gecombineerd met de noodzakelijke kwaliteit van het onderwijs en de zorg geboden door de leerkrachten en de school (de aanbodzijde).
Geeft het instrument inzicht in de zorgstructuur van de school?	De combinatie van HGPD en de onderwijs zorganalyse leidt tot een overzicht van de zorgstructuur in de school.
Geeft het instrument inzicht in de zorgzwaarte binnen de school?	Op basis van HGPD en de onderwijs zorganalyse tezamen kan een gedegen indeling gemaakt worden van groepen leerlingen (de vraagzijde) gecombineerd met de noodzakelijke kwaliteit van het onderwijs en de zorg geboden door de leerkrachten en de school (de aanbodzijde).
Geeft het instrument inzicht in de zorgbreedte in de school?	Op basis van HGPD en de onderwijs zorganalyse tezamen kan een gedegen indeling gemaakt worden van groepen leerlingen (de vraagzijde) gecombineerd met de noodzakelijke kwaliteit van het onderwijs en de zorg geboden door de leerkrachten en de school (de aanbodzijde).
Geeft het instrument inzicht in de deskundigheid in de school?	
Geeft het instrument een eendoordeel of een standaardprofiel van de school?	Nee
Is het profiel uitgangspunt voor school- en/of	De meerwaarde van de aanpak is dat scholen niet alleen geholpen worden met het opstellen van hun juiste zorgprofiel, maar dat scholen ook geholpen worden

leerkrachtontwikkeling?	met het vormgeven van de bijhorende verbeteraanpak. Het is een procesaanpak waarin instrumenten worden gekoppeld tot een sluitend systeem.
-------------------------	--

C: Aanvullende kenmerken voor het samenwerkingsverband

Kenmerk	Toelichting
Samenvattend doel voor het SWV	Op het niveau van het samenwerkingsverband kunnen de onderwijskundige zorganalyses van de scholen worden vergeleken met de HGPD van de leerlingen en zo worden gebruikt voor het proces om te komen tot een volledig continuüm van onderwijs en zorg voor het hele samenwerkingsverband.
Geeft het instrument inzicht in het regionale onderwijszorgaanbod?	Zie hiervoor de websites van de aangesloten onderwijsadviesbureau's.
Geeft het instrument inzicht in het continuüm van zorg in de regio?	Zie hiervoor de websites van de aangesloten onderwijsadviesbureau's.
Draagt het instrument bij aan het inzichtelijk maken van het aannamebeleid van de besturen?	Zie hiervoor de websites van de aangesloten onderwijsadviesbureau's.
Draagt het instrument bij aan het inzichtelijk maken van lokale/regionale verwijzingsprocessen en indicatiestelling?	Zie hiervoor de websites van de aangesloten onderwijsadviesbureau's.
Heeft het instrument aandacht voor de kwaliteitsontwikkeling en –borging van voorzieningen?	Zie hiervoor de websites van de aangesloten onderwijsadviesbureau's.
Ondersteunt het instrument bij de allocatie van mensen en middelen?	Veel instrumenten zijn onvoldoende objectief en leveren geen harde criteria voor een financiële verdeling van middelen. Op basis van de bovenschoolse zorganalyse en de inzicht in zorgzwaarte per school kan ook het budget worden verdeeld
Draagt het instrument bij aan de verdere ontwikkeling van het SWV?	Samenwerkingsverbanden worden gesteund in hun proces om te komen tot een complementair en dekkend zorgaanbod en hun zorgbeleid, bijvoorbeeld ten aanzien van de professionalisering van de leerkrachten.

5. Framework: Invoeringsprogramma Passend Onderwijs in school en samenwerkingsverband

A: Algemeen beschrijvend deel

Kenmerk	Toelichting
Naam van het instrument	Framework; Invoeringsprogramma Passend Onderwijs (in dit programma is een Onderwijs-Zorgprofiel en Onderwijs-Zorgbudget opgenomen.)
Auteur(s)	<ul style="list-style-type: none"> • Invoeringsprogramma: Rob Franke, Framework Educatieve Dienstverlening. • Profiel en Budget: Schrijverscollectief 'SamenMeerWaard': Rob Franke (Framework), Arianne Dekker en Nettie Joosten (gewoon-praktisch), Piet Vogel (OWN Management).
Uitgangspunten, visie, inhoud volgens de auteur(s)	Het Invoeringsprogramma is een denk – en handelingskader voor de gefaseerde invoering van de dertien pijlers voor Passend Onderwijs in school en samenwerkingsverband. Binnen dit programma kunnen eigen keuzen worden gemaakt. Het Onderwijs-Zorgprofiel, dat deel uitmaakt van dit programma, brengt naast de diversiteit van de leerlingpopulatie ook de handelingsbekwaamheid van het schoolteam in beeld. Dit profiel is een visuele samenvatting van een uitgebreide schoolbeschrijving. Op basis hiervan wordt

	een invoeringsplan met daarin een Onderwijs-Zorgbudget opgesteld. Het Onderwijs-Zorgprofiel en Budget zijn ook los van het programma op te stellen.
Doel van het onderwijszorgprofiel	<ul style="list-style-type: none"> - overzichtsinstrument huidige situatie - inventarisatie mogelijke/gewenste situatie - inventarisatie scholing- en ondersteuningsbehoefte - financieel instrument voor toedeling van middelen - ontwikkelingsinstrument voor de school: nadruk - plan van aanpak voor ontwikkeling school en/of SWV - <i>begeleiding implementatie ontwikkelingstraject: facultatief</i>
Indeling basiszorg, breedtezorg en dieptezorg	De Educatieve Piramide is een denk- en handelingskader om het pedagogisch – en didactisch handelen van het schoolteam in kaart te brengen. Het visualiseert de niveaus en de intensiteit van de interventies in de school. De Educatieve Piramide onderscheidt diverse vormen van zorg, maar maakt geen onderscheid tussen uitvoerders binnen of buiten de school. Het gaat er om dat de interventies op groep (dus in de klas), subgroep en individueel niveau worden uitgevoerd. Per niveau kan vervolgens onderscheid gemaakt worden tussen basis – of breedtezorg.
Methoden van dataverzameling.	De schoolsituatie wordt door het team, stapsgewijs zelf, zowel kwalitatief als kwantitatief in kaart gebracht. Dit levert een Onderwijs-Zorgprofiel op. Voor iedere stap zijn formats, quick scans en profielen beschikbaar om in te vullen. Dit kan ook digitaal via www.framework-ed.nl Onderliggende rekenprogramma's leveren vervolgens eigen schoolprofielen en overzichten op. Met eigen login en password kan zo de eigen schoolsituatie worden vastgesteld en bijgehouden.
Respondenten waarbij data worden verzameld.	De leraren, onderwijsassistenten, intern begeleiders en directie.
Beschrijving van de aanpak	Voor het opstellen van de schoolbeschrijving dienen de volgende stappen te worden uitgevoerd (per stap zijn formats beschikbaar): <ul style="list-style-type: none"> • Beschrijf de diversiteit van de leerling-populatie mbv de Schoolmeter Diversiteit. • Beschrijf de teamsamenstelling mbv het Overzicht Teamsamenstelling. • Beschrijf het onderwijsconcept adhv de Stellingen Onderwijsconcept. • Beschrijf het Onderwijs – en Begeleidingsaanbod van de school mbv het Overzicht Onderwijs – en Begeleidingsaanbod en de Educatieve Piramide (deze brengt de didactische en pedagogische interventies in beeld). • Beschrijf het Onderwijs – en Vormingsrendement obv de eigen rendementsoverzichten (bv. CITO of ESIS). • Beschrijf de mate van Passend Onderwijs mbv de Schoolmeter Passend Onderwijs (stellingen, leidt tot profiel van huidige mate van Passend Onderwijs) • Beschrijf de mate van handelingsbekwaamheid mbv de Schoolmeter Handelingsbekwaamheid (de scores op 7 van de 13 pijlers). • De beschrijvingen van de diversiteit, de mate van Passend Onderwijs, de mate van handelingsbekwaamheid en de didactische en pedagogische interventies vormen nu samen het Onderwijs – Zorgprofiel. • Stel het Onderwijs – Zorgbudget op door het budget te verdelen op basis van de Onderwijs-Zorgprofielen van de scholen en de Onderwijs-Zorgvragen van de leerlingen..
Concrete producten die worden opgeleverd	Het instrument levert de volgende producten op: <ol style="list-style-type: none"> 1. Een schoolbeschrijving met een Onderwijs-Zorgprofiel en Budget. 2. Een invoeringsplan. 3. Een portfolio van de opbrengsten van de invoering. 4. Een monitor voor het bijhouden van de invoering. 5. Een scholingsoverzicht voor de invoering. Door de visualisering van de informatie is dit ook goed leesbaar voor de ouders.
Mogelijkheden van gebruik	Het Invoeringsprogramma kan na een korte intensieve scholing ook zelf (met

van het instrument	minimale begeleiding) worden ingevoerd. Er zijn mogelijkheden voor de trainde-trainer opzet. De overzichten zijn ook online in te vullen. De rekenprogramma's zetten deze vervolgens om in profielen.
Proces van vaststelling van het profiel	Voor de totstandkoming van het Onderwijs-Zorgprofiel is een procedure ontwikkeld. Hiervoor is een power-pointpresentatie beschikbaar. Tevens kan een communicatieplan worden opgesteld voor de beschrijving van de school en het daaraan gekoppelde invoeringsprogramma.
Frequentie van afname (jaarlijks, etc).	Jaarlijks wordt het Onderwijs-Zorgprofiel vastgesteld of zoveel eerder indien dat gewenst is. De leerlingpopulatie verschilt per jaar, dit is van invloed op het profiel.
Benodigde tijd voor afname (duur van traject)	Eén dag.
Tijdsbesteding voor de school/voor SWV	Twee dagen.
Benodigde expertise in de school of in het samenwerkingsverband	Hiervoor is geen extra expertise noodzakelijk. Goed de eigen schoolsituatie analyseren en hiervan verslag doen, via de formats, is voldoende.
Kosten voor het aanschaffen en/of inzetten van het instrument	Voor het opstellen van de schoolbeschrijving, inclusief het Onderwijs-Zorgbudget wordt € 1.000,- (exclusief BTW) in rekening gebracht. Voor het opstellen van het invoeringsplan en de begeleiding daarbij wordt € 135,- (excl BTW) per uur in rekening gebracht. Geschatte omvang: 21 uur per jaar.
Referenties	Al meer dan 30 scholen in verschillende delen van het land werken met dit profiel. In het SWV 41.07 is afgesproken dat alle scholen (38) met dit profiel gaan werken. Er zijn nu gesprekken gaande om dit ook in andere SWV's uit te zetten. Met het Seminarium voor Orthopedagogiek, regio Zuid-Holland is een licentieovereenkomst gesloten over het Invoeringsprogramma Passend Onderwijs.
Link naar additionele websites en (gebruikers-) informatie	www.framework-ed.nl ; www.inclusievescholen.nl .

B: Inhoudelijke kenmerken voor de school

Kenmerk	Toelichting
Samenvattend doel op schoolniveau	Met het Onderwijs – Zorgprofiel wordt de diversiteit van de leerling-populatie en het daarop afgestemde onderwijs en zorg, in de vorm van de handelingsbekwaamheid van het team vastgesteld in school. Het profiel is ook een goede basis voor de bekostiging van de extra onderwijs, zorg en scholing en ondersteuning in de school.
Geeft het instrument inzicht in de vormgeving van het onderwijsaanbod op de school?	In de uitgebreide schoolbeschrijving wordt het onderwijsaanbod in een overzicht van gebruikte methoden en methodieken beschreven. Daarnaast wordt aangegeven op welke niveaus (groep, subgroep en individueel) met welke intensiteit (uitgedrukt in percentages) deze methodes en methodieken worden gebruikt.
Geeft het instrument inzicht in de zorgstructuur van de school?	De zorgstructuur van de school wordt zichtbaar in de combinatie van diversiteit van de leerlingpopulatie (zichtbaar gemaakt door de Schoolmeter Diversiteit) en het onderwijs en de zorg voor de leerlingen (zichtbaar gemaakt door de Educatieve Piramide). Als de Educatieve Piramide uit balans raakt (bv. doordat te veel leerlingen buiten de groep worden begeleid), dan dienen er gerichte interventies te worden ondernomen om deze risico leerlingen meer in de groep met extra personeel te begeleiden.
Geeft het instrument inzicht in de zorgzwaarte binnen de school?	De leerlingpopulatie wordt verdeeld in vier diversiteitcategorieën. Iedere categorie krijgt een diversiteitswaarde. Met de Schoolmeter Diversiteit wordt het diversiteitquotient van elke klas en de school vastgesteld. Dit concretiseert de zorgzwaarte van elke klas en de school. Dit is vervolgens een goede basis voor de toedeling van extra personele ondersteuning (meer handen in de klas).
Geeft het instrument inzicht in de zorgbreedte in de	De Educatieve Piramide is het uitgangspunt van de zorgbreedte van de school. Zolang deze in balans blijft (zie de kwantitatieve uitgangspunten onder A), is

school?	de zorgbreedte van de school adequaat voor de leerlingen en het schoolteam.
Geeft het instrument inzicht in de deskundigheid in de school?	De deskundigheid van het schoolteam wordt geconcretiseerd in de mate van handelingsbekwaamheid. Vanuit de Schoolmeter Passend Onderwijs wordt deze handelingsbekwaamheid vastgesteld, door van 7 van de 13 pijlers van Passend Onderwijs een profiel Handelingsbekwaamheid op te stellen. Vervolgens wordt in een invoeringplan beschreven hoe deze pijlers van handelingsbekwaamheid kunnen worden verbeterd.
Geeft het instrument een eendoordeel of een standaardprofiel van de school?	Het profiel is een verzameling van subprofielen van: <ul style="list-style-type: none"> • de diversiteit van de leerlingpopulatie; • de Educatieve Piramide; • de mate van Passend Onderwijs; • de handelingsbekwaamheid van het schoolteam. Dit wordt weergegeven in een schema van subprofielen en visualiseert de onderwijs- en zorgvoorzieningen in de school.
Is het profiel uitgangspunt voor school- en/of leerkrachtontwikkeling?	Een invoeringsprogramma voor de planmatige invoering van Passend Onderwijs binnen de eigen school. Hierbij worden de volgende vragen gesteld: <ul style="list-style-type: none"> • Over welke profielen zijn we tevreden? • Over welke profielen zijn we minder tevreden? • Welke profielen zouden we het eerst kunnen aanpakken zodat de school beter Passend Onderwijs kan vormgeven?

C: Aanvullende kenmerken voor het samenwerkingsverband

Kenmerk	Toelichting
Samenvattend doel voor het SWV	Met het Onderwijs-Zorgprofiel van het SWV wordt de diversiteit van de leerlingpopulatie binnen het SWV vastgesteld. Tevens wordt een overzicht gegeven van de mate van Passend Onderwijs per school en de handelingsbekwaamheid van de schoolteams. Dit profiel is een goede basis voor een transparante verdeling van de onderwijs-zorgmiddelen en scholing – en ondersteuningsmiddelen naar de scholen binnen het SWV.
Geeft het instrument inzicht in het regionale onderwijszorgaanbod?	De Onderwijs – Zorgprofielen van alle scholen binnen het SWV worden in een matrix ondergebracht.. Hierdoor is in één oogopslag te zien hoe groot diversiteit van elke school is, hoe ze staan ten opzichte van Passend Onderwijs en hoe handelingsbekwaam ze zichzelf beoordelen. Diversiteit en Handelingsbekwaamheid worden nadrukkelijk aan elkaar gekoppeld.
Geeft het instrument inzicht in het continuüm van zorg in de regio?	Uit het overzicht (de matrix van Onderwijs-Zorgprofielen) is het continuüm van onderwijs en zorg binnen het SWV af te leiden. Er wordt niet gewerkt met modellen of prototypen van scholen. Elke school kent zijn eigen uniek profiel, dit is niet tot standaards te herleiden.
Draagt het instrument bij aan het inzichtelijk maken van het aannamebeleid van de besturen?	Nadat de diversiteit en handelingsbekwaamheid van elke school binnen het SWV in beeld is gebracht, worden de mogelijkheden en grenzen van elke school vastgesteld. Het leidend principe is hierbij de “Natuurlijke proportie van diversiteit van een school”. Het percentage leerlingen met een onderwijs-zorgvraag zou niet boven de 20% per school moeten uitstijgen. Als dat wel gebeurt, loopt de school het risico de zorgschool van het SWV te worden.
Draagt het instrument bij aan het inzichtelijk maken van lokale/regionale verwijzingsprocessen en indicatiestelling?	Voor het vaststellen van de diversiteit van de klas of school wordt gebruik gemaakt van diversiteitscategorieën. Per SWV dienen afspraken te worden gemaakt over de concrete invulling van deze categorieën. Deze categorieën zijn vervolgens de basis voor indicatiestelling en toekenning van additionele onderwijs-zorgmiddelen.
Heeft het instrument aandacht voor de kwaliteits-ontwikkeling en –borging van voorzieningen?	In het Onderwijs-Zorgprofiel van het SWV wordt de mate van Passend Onderwijs en de handelingsbekwaamheid per schoolteam en voor alle schoolteams vastgesteld. Dit gebeurt door de Schoolmeter Passend Onderwijs bij elke school van het SWV af te nemen. Deze profielen vormen nu een goede basis voor scholing en ondersteuning op school – en bovenschools niveau. Met behulp van de Monitor Passend Onderwijs wordt dit nu bijgehouden, eventueel bijgesteld en geborgd.
Ondersteunt het instrument	Met behulp van het Onderwijs-Zorgprofiel kan een goede verdeling gemaakt

bij de allocatie van mensen en middelen?	worden van het onderwijszorgbudget. Visie op allocatie: zet het onderwijszorgbudget van het SWV in op basis van de onderwijszorgprofielen van de scholen en niet op basis van leerlingenaantallen. Zet vervolgens het onderwijszorgbudget van de school weer in op basis van de onderwijszorgvragen van de leerlingen in de klassen en niet op basis van de leerlingaantallen.
Draagt het instrument bij aan de verdere ontwikkeling van het SWV?	Een Invoeringsprogramma voor de planmatige invoering van Passend Onderwijs binnen het SWV. Hierbij worden de volgende vragen gesteld: <ul style="list-style-type: none"> • Over welke profielen zijn we tevreden? • Over welke profielen zijn we minder tevreden? • Welke profielen zouden we het eerst kunnen aanpakken, zodat het samenwerkingsverband beter Passend onderwijs kan vormgeven?

6. Inschool: Aprilprofiel

A: Algemeen beschrijvend deel

Kenmerk	Toelichting
Naam van het instrument	Aprilprofiel
Auteur(s)	Inschool (Ron Benjamins, Peter Lakke, Sonja de Lange e.a.)
Uitgangspunten, visie, inhoud volgens de auteur(s)	Het Aprilprofiel wordt samengesteld door de feiten, processen en overtuigingen rondom het zorgbeleid van een school in kaart te brengen. Deze drie informatiebronnen vormen gezamenlijk een compleet beeld van de mogelijkheden en ontwikkeldoelen van een school, dat door het team onderschreven en gedragen wordt. Daarmee biedt het een goede basis voor de toedeling van middelen en de ontwikkeling van voorzieningen in het samenwerkingsverband. Het Aprilprofiel is volledig gebaseerd op handelingsgericht werken en indiceren.
Doel van het onderwijszorgprofiel	<ul style="list-style-type: none"> - overzichtsinstrument huidige situatie: nadruk - inventarisatie mogelijke/gewenste situatie - inventarisatie scholingsbehoefte - ontwikkelingsinstrument voor de school - <i>plan van aanpak voor ontwikkeling school en/of SWV: facultatief</i>
Indeling basiszorg, breedtezorg en dieptezorg	De aanpak van de Aprilprofielen brengt alle relevante informatie in kaart, maar normeert zelf niet waar de grens tussen basis-, breedte- en dieptezorg getrokken wordt: het is aan de samenwerkingsverbanden hoe omvattend de basiszorg is die zij van hun scholen vragen, en hoe zij de breedte en dieptezorg willen inrichten en ondersteunen. Het Aprilprofiel biedt gegevens en informatie over de school, op basis waarvan de opdrachtgever beleid kan ontwikkelen ten aanzien van een gewenst onderscheid in basis-, breedte en dieptezorg. Het is ook mogelijk dat een opdrachtgever aan de gegevens kan aflezen in hoeverre de school voldoet aan al gemaakte afspraken over de invulling van de basiszorg.
Methoden van dataverzameling.	<ul style="list-style-type: none"> • werkprocessen en procedures in beeld brengen adhv check- en observatielijsten, • bijwonen lessen, • gesprekken in de school met directie, IB, leerkrachten en oudergeleding MR, analyse werkdocumenten. • online enquête voor leerkrachten • rapportage van uitkomsten • workshops team • uitgebreid factsheet van de school • rapportage op schoolniveau en bestuur en/of SWV • adviesgesprek voor toekomst • monitorgesprek na 6 maanden
Respondenten waarbij data	Directie, IB, leerkrachten, oudergeleding MR, bestuur en/of SWV

worden verzameld.	
Beschrijving van de aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Stap 1: introductie. Gezamenlijke bijeenkomst van directies en/of IB-ers van het bestuur of het SWV. Krijgen instrumenten (videoclip, introductiebrief, ppt-presentatie) om de aanpak in eigen school te introduceren. • Stap 2: intake. Dagdeel kennismaken en meelopen met school. Lessen bezoeken, gesprekken voeren, gegevens verzamelen voor factsheet • Stap 3: factsheet opstellen. Verzamelen van alle feitelijke gegevens ism de school. Factsheet is werkmateriaal bij teamworkshops en vormt onderdeel van het onderwijszorgprofiel • Stap 4: online enquête voor leerkrachten • Stap 5: teamworkshop A: huidige stand van zaken vaststellen en borgen • Stap 6: teamworkshop B: ambities, schoolontwikkeling en scholingsvragen • Stap 7: opstellen onderwijszorgprofiel volgens format • Stap 8: Adviestraject directie en bestuur. Adviesgesprek: Welke acties zijn nodig om bestaande mogelijkheden te borgen en ambities te realiseren. Monitorgesprek na 6 maanden voor bespreken van voortgang • Voor bestuur: bovenschoolse rapportage met overzicht van mogelijkheden, grenzen en ambities van de scholen.
Concrete producten die worden opgeleverd	<p>Een onderwijszorgprofiel per school met daarin o.a. een beschrijving van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de organisatie van de zorg - de mogelijkheden , grenzen en ambities van de school om tegemoet te komen aan onderwijsbehoeften van leerlingen - factsheet - conclusies voor het aannamebeleid - positonering van de school ten opzichte van passend onderwijs en basis-, breedte- en dieptezorg.
Mogelijkheden van gebruik van het instrument	<ul style="list-style-type: none"> - Op schoolniveau: inventariserend overzicht, strategische ontwikkeling, aannamebeleid, nascholing. - Op niveau samenwerkingsverband: overzicht dekkend netwerk en zorgplicht, ontwikkeling beleid passend onderwijs, basis voor toedeling middelen , ontwikkeling van gezamenlijke voorzieningen.
Proces van vaststelling van het profiel	Zie beschrijving van de aanpak.
Frequentie van afname (jaarlijks, etc).	Eenmalig, met de mogelijkheid om het periodiek te herhalen en te vergelijken
Benodigde tijd voor afname (duur van traject)	De doorlooptijd van stap 1 tot en met stap 8 is gemiddeld 6 weken en afhankelijk van het aantal scholen dat onderdeel vormt van het samenwerkingsverband of bestuur.
Tijdsbesteding voor de school/voor SWV	<ul style="list-style-type: none"> - verzamelen van gegevens voor de factsheet: 1 dagdeel - intake: 1 dagdeel - invullen enquête: half uur per leerkracht - 2 workshops c.q. 1 studiedag voor alle teamleden: 2 dagdelen - twee adviesgesprekken met directie en IB: 1 dagdeel
Benodigde expertise in de school of in het samenwerkingsverband	
Kosten voor het aanschaffen en/of inzetten van het instrument	De financiële investering voor een school zal ca. € 2.500,00 bedragen.
Referenties	Samenwerking met NTO-Effect voor gevalsbeschrijvingen in de enquête en met Kohnstammstituut voor de methodologie van de aanpak. Met het Aprilprofiel is voor ca. 450 scholen een onderwijszorgprofiel opgesteld. De aanpak wordt doorontwikkeld in samenwerking met participerende samenwerkingsverbanden.
Link naar additionele	www.inschool.nl

websites en (gebruikers-) informatie	
--------------------------------------	--

B: Inhoudelijke kenmerken voor de school

Kenmerk	Toelichting
Samenvattend doel op schoolniveau	<ul style="list-style-type: none"> ▪ de school kan aangeven in welke onderwijszorgarrangementen zij kan voorzien in termen van handelingsgericht werken; ▪ de school kan aangeven welke ambities zij heeft en wat ervoor nodig is om die ambities te realiseren; ▪ de school een scholingsvraag heeft geformuleerd op basis van haar ambities.
Geeft het instrument inzicht in de vormgeving van het onderwijsaanbod op de school?	<p>In de workshops met het team komen de volgende onderwerpen aan bod:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ bespreking van de aanleiding en bedoelingen van het opstellen van een onderwijszorgprofiel; ▪ presentatie van de uitkomsten van de enquête, met een focus op de huidige mogelijkheden die het team ziet; ▪ presentatie van de conclusies op basis van de factsheet en intake; ▪ inventariseren van specifieke kennis (scholing en expertise van leerkrachten) en ervaring (aan de hand van successen met leerlingen) binnen het team; ▪ bespreken van acties om de huidige mogelijkheden te borgen en afzetten van de mogelijkheden van de school tegen afspraken die in de regio eventueel gemaakt zijn over het niveau van de basiszorg of minimumstandaarden voor de zorgstructuur op school.
Geeft het instrument inzicht in de zorgstructuur van de school?	<p>De onderwijszorgstructuur van de school wordt beschreven en in kaart gebracht. Tijdens de intake wordt informatie verzameld over de werkprocessen en procedures in de school. Hierbij gaat het onder andere over de wijze van differentiëren in de groep en het verlenen van zorg, en de wijze waarop dit al dan niet plaatsvindt (vergelijk opvattingen over opbrengstgericht werken, ‘data driven teaching’, de invoering van 1-zorgroute, enzovoort). Daarnaast gaat het over de zorgstructuur, de rol en taakverdelingen tussen groepsleerkrachten, ondersteuners, IB’ers en anderen.</p>
Geeft het instrument inzicht in de zorgzwaarte binnen de school?	<p>In een factsheet worden feitelijke gegevens van een school verzameld, die relevant zijn voor het onderwijszorgbeleid van de school. Het gaat onder andere om aantallen leerlingen, hun toetsresultaten en loopbaangegevens, en op schoolniveau om gegevens over de onderwijszorg en het personeelbestand. Het factsheet dat per school wordt opgesteld sluit zoveel mogelijk aan bij gegevens die door de school of in het samenwerkingsverband al beschikbaar zijn, onder andere omdat die voor de eigen werkwijzen noodzakelijk zijn, of omdat ze moeten worden aangeleverd bij de Inspectie voor het onderwijs.</p>
Geeft het instrument inzicht in de zorgbreedte in de school?	<p>In een online enquête geven leerkrachten aan in welke onderwijsbehoeften zij denken te kunnen voorzien, en waar hun grenzen en ambities liggen. De enquête is opgebouwd uit beschrijvingen van onderwijssituaties (scenario’s), waar leerkrachten op reageren. De leerkrachten geven aan welke grenzen zij ervaren, waar de grenzen van de zorgbreedte van de school liggen. Tijdens workshops wordt dit verder besproken en uitgewerkt en worden ook randvoorwaarden voor een goede onderwijszorg op school benoemd. Randvoorwaarden zijn bijvoorbeeld: een veilig klimaat, leerbaarheid van leerlingen. Een belangrijk deel van het Aprilprofiel wordt besteed aan de omschrijving van de mogelijkheden, grenzen en ambities van de school. De basis wordt gevormd door een handelingsgerichte aanpak, dus in termen van onderwijsbehoeften, realiseerbare onderwijszorgarrangementen en leerkrachtvaardigheden.</p>
Geeft het instrument inzicht in de deskundigheid in de school?	<p>In de school wordt geïnventariseerd welke kennis in de school aanwezig is; afgeronde (na)scholing wordt in kaart gebracht. Deze informatie wordt samengevat en toegevoegd aan de factsheet onder het kopje ‘personeel’. De online enquête, een belangrijk onderdeel van de aanpak, biedt leerkrachten de mogelijkheid om aan te geven wat zij kunnen, wat zij met ondersteuning</p>

	zouden kunnen ontwikkelen, en wat zij niet zouden willen of kunnen. Tijdens de workshops naar aanleiding van de uitkomsten, wordt besproken welke vormen van ondersteuning effectief zouden zijn om de mogelijkheden van leerkrachten te vergroten. Dat kan gaan om scholing en begeleiding, maar bijvoorbeeld ook om (les)materiaal of inrichting van het gebouw.
Geeft het instrument een eindoordeel of een standaardprofiel van de school?	De factsheet, de intake, de uitkomsten van de online enquête en van de beide workshops worden opgenomen in het onderwijszorgprofiel van de school. Het onderwijszorgprofiel wordt opgesteld volgens een format dat voor alle scholen onder het bestuur of samenwerkingsverband hetzelfde is. Het format geeft een oordeel over het soort school: netwerkschool – smalle zorgschool – brede zorgschool – inclusieve school. Daarnaast biedt het de mogelijkheid om uitspraken te doen over de manier waarop de school vormgeeft aan basis-, breedte- en dieptezorg volgens het beleid van het eigen samenwerkingsverband.
Is het profiel uitgangspunt voor school- en/of leerkrachtontwikkeling?	In de tweede workshop met het team komen de volgende onderwerpen aan bod: <ul style="list-style-type: none"> ▪ de ambities die het team heeft om de basiszorg op school te verhogen en een veranderend beroep te doen op de beschikbaarheid van breedte- en dieptezorg en ▪ de voorzieningen, ondersteuning en professionalisering die nodig is om de ambities te realiseren. <p>Op basis van de punten waarop leerkrachten zich met ondersteuning verder zouden kunnen bekwamen, worden ontwikkelpunten in beeld gebracht als onderdeel van het onderwijszorgprofiel. Op basis van gesignaleerde behoeften worden de ambities van de school besproken en vastgesteld. Dit levert concrete aandachtspunten en scholingsvragen op. Ter afsluiting van het opstellen van het onderwijszorgprofiel wordt een adviesgesprek met directie en IB gehouden, waarop wordt besproken welke ambities de school wil realiseren, en wat daarvoor nodig is. Na een aantal maanden volgt een monitorgesprek, waarin met de directie en IB wordt besproken in hoeverre de ambities zijn behaald.</p>

C: Aanvullende kenmerken voor het samenwerkingsverband

Kenmerk	Toelichting
Samenvattend doel voor het SWV	Voor het samenwerkingsverband wordt een bovenschoolse rapportage opgesteld, met daarin een overzicht van de mogelijkheden, grenzen en ambities van de scholen. Deze rapportage biedt handvatten voor het beleid ten aanzien van de zorgplicht, het voeren van beleid in termen van basis-, breedte- en dieptezorg en de allocatie van financiële middelen. De rapportage bevat algemene conclusies en aanbevelingen voor het beleid.
Geeft het instrument inzicht in het regionale onderwijszorgaanbod?	<ol style="list-style-type: none"> 1. In de online enquête kunnen leerkrachten een persoonlijk oordeel geven over de situaties die hen worden voorgehouden. In de analyse van die antwoorden worden deze oordelen op teamniveau weergegeven en kunnen gemiddelden en opvallende boven- en onderscores worden weergegeven. Op dezelfde manier kunnen de resultaten van scholen bij elkaar worden gevoegd naar gemiddelden en opvallende afwijkingen binnen een schoolbestuur en/of samenwerkingsverband. 2. In het begeleidingstraject worden scholen uitgenodigd om aan te geven in welke van de modellen zij zich het meest herkennen: netwerkschool – smalle zorgschool – brede zorgschool – inclusieve school, en waar zij naar toe zouden willen groeien. Een overzicht van de huidige en geambieerde modellen wordt in de bovenschoolse rapportage gegeven. 3. Op basis van de onderwijszorgprofielen op schoolniveau kan het samenwerkingsverband beleid ontwikkelen voor de vormgeving van basis-, breedte- en dieptezorg.
Geeft het instrument inzicht in het continuüm van zorg in	Tijdens de sessies op scholen komen ervaringen van het team binnen het samenwerkingsverband aan de orde. Terugkerende successen, gewaardeerde of

de regio?	juist moeizame interventies of kwesties binnen het samenwerkingsverband worden gerapporteerd.
Draagt het instrument bij aan het inzichtelijk maken van het aannemebeleid van de besturen?	Scholen leggen in het onderwijszorgprofiel vast aan welke onderwijsbehoeften zij kunnen tegemoetkomen. Op basis van de onderwijszorgprofielen heeft het bestuur overzicht van de plaatsingsmogelijkheden op haar scholen en welke behoefte er is aan gezamenlijke voorzieningen voor de breedte- en dieptezorg.
Draagt het instrument bij aan het inzichtelijk maken van lokale/regionale verwijzingsprocessen en indicatiestelling?	In de teamworkshops worden ervaringen met verwijzen en indiceren in kaart gebracht en op hoofdlijn gerapporteerd aan het bestuur en/of samenwerkingsverband. Zo ontstaat zicht op waar de grootste knelpunten en successen ervaren worden met betrekking verwijzen en indiceren. Het Aprilprofiel is volledig in termen van handelingsgericht werken en indiceren gesteld.
Heeft het instrument aandacht voor de kwaliteitsontwikkeling en –borging van voorzieningen?	In de teamworkshops wordt besproken wat de school nodig heeft om de basis-, breedte- en dieptezorg te borgen en ontwikkelen. Zo ontstaat zicht op waar de grootste knelpunten en successen ervaren worden met betrekking tot bestaande of ontbrekende voorzieningen.
Ondersteunt het instrument bij de allocatie van mensen en middelen?	De opdrachtgever kan op basis van de in het Aprilprofiel verzamelde gegevens van de school beleid voeren ten aanzien van de toedeling van middelen en ontwikkeling van voorzieningen.
Draagt het instrument bij aan de verdere ontwikkeling van het SWV?	In de rapportage aan het bestuur en/of samenwerkingsverband worden conclusies en aanbevelingen opgenomen over de invoering van passend onderwijs en de bestuurlijke zorgplicht. Deze rapportage draagt bij aan het ontwikkelen van beleid, onder andere als het gaat om vormgeven aan basis-, breedte- en dieptezorg, de toedeling van middelen en de ontwikkeling van voorzieningen.

7. KPC Groep: Zorg in Beeld

A: Algemeen beschrijvend deel

Kenmerk	Toelichting
Naam van het instrument	Zorg in Beeld
Auteur(s)	Hanneke Brinkhuis, Hannelore Veltman, Eveline Miltenburg, Lia van Meegen
Uitgangspunten, visie, inhoud volgens de auteur(s)	Het instrument maakt zichtbaar wat scholen kunnen en willen bieden met betrekking tot basis-, breedte en dieptezorg. Het instrument is te gebruiken voor scholen individueel en voor samenwerkingsverbanden (SWV) en/of besturen.
Doel van het onderwijszorgprofiel	<ul style="list-style-type: none"> - overzichtsinstrument huidige situatie: nadruk - inventarisatie mogelijke/gewenste situatie: nadruk - inventarisatie scholingsbehoefte: nadruk - ontwikkelingsinstrument voor de school - <i>plan van aanpak voor ontwikkeling school en/of SWV: facultatief</i>
Indeling basiszorg, breedtezorg en dieptezorg	<p>De onderwijsbehoefte wordt in kaart gebracht aan de hand van de vijf velden van handelingsgericht werken (Sardes, 2009) en de SBL-competenties.*</p> <p>Uitgangspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Basiszorg: de hulp en ondersteuning aan leerlingen met ingewikkelde onderwijsvragen die zich afspeelt op klas- en schoolniveau. Nadruk ligt op het handelen van de leraar. • Breedtezorg: dit zijn voorzieningen óm de school, het onderwijscontinuüm. Het kan daarbij gaan om onderzoek, ambulante begeleiding, onderwijsplekken (tijdelijk of gedeeltelijk) in specialere voorzieningen of een zorgplatform. • Dieptezorg: dit zijn de uitwerkingen van het continuüm aan de ‘rand’, sbo, (v)so, PRO en zeer specialistische plekken voor leerlingen die in de basis- en breedtezorg geen passend arrangement kunnen krijgen. Er kan gedacht worden aan kinderen met zware meervoudige handicaps, kinderen met internaatplaatsingen, ingewikkelde AWBZ-zorg en zeer ernstige

	<p>gedragsproblemen. Het gaat om onderwijs/zorg die alleen geboden kan worden op basis van indicering.</p> <p>* Voor primair onderwijs zijn de begrippen basis-, breedte- diepte zorg in relatie gebracht met de veel gebruikte vijf niveaus van zorg in zorgplannen WSNS en meer recent de 1-zorgroute waar sprake is van handelingsgericht werken (HGW) en interne en externe zorgstructuur.</p>
Methoden van dataverzameling.	<ul style="list-style-type: none"> - digitale vragenlijst voor directie en medewerkers* - kwantitatieve gegevens van de deelnemende scholen - halfgestructureerd interviews met sleutelfiguren - optioneel: documenten analyse - ronde tafelgesprekken op niveau van school en/of in SWV - analyse aanbod basis-, breedte-, diepte zorg voor school en/of SWV - Optioneel: plan van aanpak voor ontwikkeling van school en/of SWV <p>* Toelichting digitale vragenlijst: per veld van onderwijsbehoefte zijn casussen met bijbehorende stellingen geformuleerd. Aan de respondent wordt gevraagd aan welke onderwijsbehoefte de individuele leraar en de school wel en niet tegemoet kunnen komen en welke ambitie nagestreefd wordt.</p>
Respondenten waarbij data worden verzameld.	<ul style="list-style-type: none"> • Half gestructureerd interview met sleutelfiguren in school en/of SWV (bijvoorbeeld: IB-er, zorgcoördinator, overige coördinatoren, directie, leraren, enz.). • Digitale vragenlijst voor directie en personeel.
Beschrijving van de aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Fase 0: intake. Afstemmen van verwachtingen. • Fase 1: voorbereidende fase. Kwantitatieve gegevens verzamelen door documentenanalyse en een halfgestructureerd interview met sleutelfiguren. • Fase 2: in kaart brengen huidige en gewenste situatie door middel van een digitale vragenlijst. • Fase 3: Analyseren van de gegevens op schoolniveau in de vorm van een rapportage met Zorgprofiel en professionaliseringsbehoeften. Dit geeft een beeld van kansen en witte vlekken ten aanzien van de basis-, breedte- en diepte zorg die de school kan en wil bieden. • Fase 4: Toelichten van de rapportage in gesprek met de school. <p>SWV en/of bestuur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fase 5: Analyseren van de gegevens op SWV-niveau in de vorm van een rapportage met de gecombineerde Zorgprofielen van de aangesloten scholen. Dit geeft een beeld van kansen en witte vlekken ten aanzien van de basis-, breedte- en diepte zorg die het SWV kan en wil bieden. Zichtbaar wordt of voor alle leerlingen in de regio een dekkend aanbod wordt gerealiseerd. • Fase 6: Toelichten van de rapportage in gesprek met het SWV. <p>Optioneel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Plan van aanpak opstellen en begeleiden van implementatie op niveau van de school en/of het SWV
Concrete producten die worden opgeleverd	Rapportage met het Zorgprofiel en overzicht van de scholingsbehoefte. Voor besturen en/of SWV en beschrijving van het (dekkend) aanbod in de regio.
Mogelijkheden van gebruik van het instrument	Naast afname van het instrument door een adviseur, bestaat voor besturen en/of SWV en de mogelijkheid van een Train-de-Trainer. Daarbij wordt een aantal medewerkers opgeleid om het instrument op de eigen scholen af te nemen.
Proces van vaststelling van het profiel	In fase 0, 1, 4 en 6 wordt nadrukkelijk het gesprek gevoerd op school met betrokkenen en belanghebbenden (denk daarbij ook aan MR, leerlingen en/of ouders) om het proces in de school op gang te brengen.
Frequentie van afname (jaarlijks, etc).	Eenmalig. Optioneel: <ul style="list-style-type: none"> • Het instrument is ook jaarlijks af te nemen om de voortgang naar de gewenste situatie in beeld te brengen.

	<ul style="list-style-type: none"> Voor samenwerkingsverbanden is het mogelijk om enkele medewerkers te trainen in afname van het instrument.
Benodigde tijd voor afname (duur van traject)	Periode van intake tot rapportage zal maximaal 4 weken in beslag nemen. Voor de school betekent dit 1 tot 2 dagen.
Tijdsbesteding voor de school/voor SWV	<ul style="list-style-type: none"> digitale vragenlijst: maximaal 1 uur halfgestructureerd interview: maximaal 2 uur terugkoppeling rapportage: maximaal 2 uur
Benodigde expertise in de school of in het samenwerkingsverband	Het management is in alle fasen een actieve deelnemer. De verantwoordelijkheid voor het aanleveren van de ingrediënten van het onderwijszorgprofiel ligt bij de directie van de school. In overleg met de directie worden de stappen voorbereid en zij hebben een actieve rol in het kenbaar maken van het proces aan de medewerkers.
Kosten voor het aanschaffen en/of inzetten van het instrument	<p>Kosten per school/locatie:</p> <p>Variant A: zorgprofiel: ± € 2500,-</p> <p>Variant B: zorgprofiel + begeleiden van proces ± € 8000,-</p> <p>Variant C: zorgprofiel + begeleiden van proces + plan van aanpak opstellen en implementatie ± € 15000,-</p> <p>Wanneer het instrument op het niveau van bestuur of SWV wordt ingekocht, wordt een offerte op maat gemaakt. Daarnaast is het voor besturen en samenwerkingsverbanden mogelijk om enkele medewerkers te trainen in afname van het instrument. Het instrument is dan beschikbaar in abonnementsvorm. Ook hiervoor wordt een offerte op maat gemaakt.</p>
Referenties	Referenties op basis van pilots.
Link naar additionele websites en (gebruikers-) informatie	www.kpcgroep.nl

B: Inhoudelijke kenmerken voor de school

Kenmerk	Toelichting
Samenvattend doel op schoolniveau	<ul style="list-style-type: none"> In beeld brengen van de huidige situatie In beeld brengen van de gewenste situatie Benoemen van grenzen aan de zorg Inzicht geven in gewenste zorgarrangementen In kaart brengen van de gewenste deskundigheidsbevordering in de school
Geeft het instrument inzicht in de vormgeving van het onderwijsaanbod op de school?	Dit wordt in beeld gebracht in fase 1 en 2.
Geeft het instrument inzicht in de zorgstructuur van de school?	In de kwantitatieve analyse worden zoveel mogelijk de aanwezige kengetallen meegenomen. Daarnaast wordt de zorgstructuur middels een organogram in beeld gebracht. Het halfgestructureerde interview geeft aanvullend een beeld van de kwaliteit van de onderwijszorg op de school.
Geeft het instrument inzicht in de zorgzwaarte binnen de school?	Het instrument maakt zichtbaar wat scholen kunnen en willen bieden met betrekking tot basis-, breedte en dieptezorg.
Geeft het instrument inzicht in de zorgbreedte in de school?	Het Zorgprofiel in fase 3 levert een beeld op van de grenzen aan de onderwijszorg.
Geeft het instrument inzicht in de deskundigheid in de school?	De vragenlijst brengt samen met het halfgestructureerde interview de benodigde expertise in beeld. Één van de zes velden van de vragenlijst bevraagt dit expliciet.
Geeft het instrument een eendoordeel of een standaardprofiel van de school?	Het eindproduct is in de vorm van een rapportage met Zorgprofiel en professionaliseringsbehoeften. Dit geeft een beeld van kansen en witte vlekken ten aanzien van de basis-, breedte- en dieptezorg die de school kan en wil bieden. Optioneel is dat de school of het SMV en/of bestuur dit kan uitbreiden met een plan van aanpak.

Is het profiel uitgangspunt voor school- en/of leerkrachtontwikkeling?	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Plan van aanpak</u>: KPCgroep biedt de mogelijkheid voor het opstellen van een plan van aanpak voor de school en/of het bestuur. • <u>Huidige stand van zaken</u>: Het instrument richt zich voornamelijk op de toekomst. Indien gewenst kan een uitgebreider beeld van de huidige stand van zaken opgenomen worden. • <u>Borging en kwaliteitszorg</u>: het instrument kan herhaaldelijk worden ingezet en daarmee een bijdrage leveren aan de cyclus van evaluatie en kwaliteitszorg. • <u>Scholingsagenda</u>: Het instrument 'Wie de schoen past' (KPCgroep) kan aanvullend worden ingezet. Deze methode omvat de onderdelen categoriescenario's integratie onderwijs en zorg, en specifieke leraarcompetenties (SBL-competenties). Dit kan gezamenlijk leiden tot een scholingsagenda.
--	---

C: Aanvullende kenmerken voor het samenwerkingsverband

Kenmerk	Toelichting
Samenvattend doel voor het SWV	<ul style="list-style-type: none"> • In beeld brengen van de huidige situatie • In beeld brengen van de gewenste situatie • Benoemen van de manier waarop een dekkend aanbod van onderwijszorg gecreëerd wordt • Vormgeven van de regionale arrangementen en de samenwerking met externe partners • Optioneel: plan van aanpak voor ontwikkeling individuele scholen en/of SWV
Geeft het instrument inzicht in het regionale onderwijszorgaanbod?	Optelsom van schoolprofielen wordt verkregen door per school zorgvuldig de fasen te doorlopen. In fase 5 en fase 6 staat afstemming tussen onderwijsbehoeften en onderwijsaanbod centraal, en de verwachte kansen en witte vlekken ten aanzien van dekkend aanbod van onderwijsarrangementen in de regio en in het SWV en/of bestuur.
Geeft het instrument inzicht in het continuüm van zorg in de regio?	Het instrument maakt zichtbaar wat het SWV en/of bestuur kan en wil bieden met betrekking tot basis-, breedte en dieptezorg.
Draagt het instrument bij aan het inzichtelijk maken van het aannamebeleid van de besturen?	Op basis van de Zorgprofielen van de individuele scholen en de rapportage op het niveau van het SWV en/of bestuur kan inzichtelijk worden welke grenzen de individuele scholen en het SWV als geheel kan en wil stellen.
Draagt het instrument bij aan het inzichtelijk maken van lokale/regionale verwijzingsprocessen en indicatiestelling?	Door de indeling van basis-, breedte- en dieptezorg kan worden aangesloten op de indicatiestelling en de verwijzingsprocessen in de regio.
Heeft het instrument aandacht voor de kwaliteitsontwikkeling en –borging van voorzieningen?	Het instrument kan herhaald worden ingezet en daarmee worden aangewend voor de cyclus van evaluatie en kwaliteitszorg
Ondersteunt het instrument bij de allocatie van mensen en middelen?	Nog niet van toepassing omdat het instrument nog in ontwikkeling is. Het instrument maakt inzichtelijk welke expertise en welke zorg een school kan bieden en welke zij wil bieden in de toekomst. Op basis daarvan kunnen keuzes gemaakt in de allocatie van mensen en middelen.
Draagt het instrument bij aan de verdere ontwikkeling van het SWV?	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Dekkend aanbod</u>: KPCgroep kan het SWV en/of bestuur ondersteunen in het realiseren van een dekkend aanbod met partners in der regio. • <u>Plan van aanpak</u>: KPCgroep biedt de mogelijkheid voor het opstellen van een plan van aanpak op niveau van het SWV. • <u>Scholingsagenda</u>: Het instrument 'Wie de schoen past' (KPCgroep) kan aanvullend worden ingezet op het niveau van het SWV. Dit kan leiden tot een gezamenlijke scholingsagenda.

8. Sardes: Audit Onderwijszorg IVO (Indicatiestelling Vanuit Onderwijsbehoefte)

A: Algemeen beschrijvend deel

Kenmerk	Toelichting
Naam van het instrument	Audit
Auteur(s)	Sardes: Irma Miedema en Alfons Timmerhuis
Uitgangspunten, visie, inhoud volgens de auteur(s)	<p>Objectieve blik is nodig ter bepaling van het onderwijszorgprofiel. De audit heeft daarom de volgende kenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is sprake van onafhankelijke informatieverzameling. • De audit levert een eenduidig overzicht op van (de samenhang tussen) onderwijszorgvoorzieningen. • De relatie tussen vraag en aanbod in de onderwijszorg wordt duidelijk. <p>De audit beoordeelt scholen niet in de zin van zwak, sterk, goed of slecht, maar geeft een objectief beeld van de manier waarop de school omgaat met verschillen (het onderwijsconcept) en van de voorzieningen die er zijn op vijf velden (hoeveelheid aandacht en tijd, het onderwijsmateriaal, de ruimtelijke omgeving, de expertise, de samenwerking met andere instanties). Hierdoor worden grenzen en groeimogelijkheden duidelijk. Het onderwijszorgprofiel geeft inzicht in de positie die een school inneemt t.o.v. de basisprofielen van een netwerkschool, een smalle zorgschool, een brede zorgschool of een inclusieve school.</p>
Doel van het onderwijszorgprofiel	<ul style="list-style-type: none"> - overzichtsinstrument huidige situatie: nadruk - inventarisatie mogelijke/gewenste situatie: nadruk - financieel instrument voor de toedeling van middelen - <i>inventarisatie scholingsbehoefte: facultatief</i> - <i>plan van aanpak voor ontwikkeling school en/of samenwerkingsverband: facultatief</i>
Indeling basiszorg, breedtezorg en dieptezorg	<p>De indeling die de Audit hanteert is die in netwerkschool, smalle zorgschool, brede zorgschool en inclusieve school. Deze indeling is, net als de indeling in basiszorg, breedtezorg en dieptezorg, gebaseerd op een ordening op de dimensie van ‘exclusief’ naar ‘inclusief’ onderwijs. Zodra meer duidelijk is over de landelijke interpretatie van de driedeling kan de relatie met de vier schooltypen gelegd worden. De Audit preciseert de indeling van netwerkschool, smalle zorgschool, brede zorgschool en inclusieve school door te kijken naar de voorzieningen op vijf velden en de mate waarin het onderwijsconcept ruimte biedt om om te kunnen gaan met diversiteit in onderwijsbehoeften in het algemeen. Weinig ruimte betekent dat een school het profiel heeft van een netwerkschool. Scholen die om kunnen gaan met diversiteit, zijn – afhankelijk van de aanwezigheid van verdere voorzieningen op de vijf velden – voor wat betreft hun aanpak in staat meer geïntegreerd of inclusiever onderwijs te bieden (smalle zorgschool, brede zorgschool of inclusieve school).</p>
Methoden van dataverzameling.	<ul style="list-style-type: none"> - Interviews - Observaties - Teamgesprekken - Documentenanalyse - Rapportage
Respondenten waarbij data worden verzameld.	Directeur, intern begeleider, leerkrachten, ouder, team en eventueel coördinator samenwerkingsverband.
Beschrijving van de aanpak	<p>De audit bestaat per school(onderdeel) of onderwijsvoorziening uit vier stappen, uitgevoerd in één dag:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. een half gestructureerd interview met enkele sleutelfiguren 2. half gestructureerde observaties in enkele groepen/klassen 3. een gesprek met het volledige team 4. maken van een rapportage <p>Per bestuur of samenwerkingsverband bovendien:</p>

	<p>5. een informatiebijeenkomst met directeuren en ib-ers/zorgcoördinatoren</p> <p>6. een overzichtsrapportage van de onderwijszorg bij het bestuur/swv</p> <p>7. mondelinge terugkoppeling van de resultaten naar de opdrachtgever</p>
Concrete producten die worden opgeleverd	<p>- schoolrapportages</p> <p>- overkoepelende rapportage(s)</p> <p>De rapportages zijn goed leesbaar voor ouders.</p>
Mogelijkheden van gebruik van het instrument	Kenmerkend voor de audit is de onafhankelijke informatieverzameling door externe deskundigen. De audit kan niet door mensen van het eigen bestuur, samenwerkingsverband of netwerk uitgevoerd worden.
Proces van vaststelling van het profiel	Het proces is eenvoudig en kort: samen met de opdrachtgever worden de schoolbezoeken voor de audits voorbereid, waarna Sardes de audits uitvoert en de rapportages met de schoolprofielen opstelt. Voor de vaststelling van de schoolprofielen sluiten wij aan bij de besluitvormingsprocessen zoals die bij de opdrachtgever gebruikelijk zijn.
Frequentie van afname (jaarlijks, etc).	Eénmalig voor elk van de scholen bij een bestuur/samenwerkingsverband ter bepaling van degangssituatie. Daarna naar behoefte per onderwijszorgarrangement (school of andere voorziening).
Benodigde tijd voor afname (duur van traject)	Twaalf uur per audit. Voor het volledige traject bovendien nog enkele dagdelen voor de voorbereiding, overkoepelende rapportage en afronding.
Tijdsbesteding voor de school/voor SWV	<p>Directeur en ib/zorgcoördinator: halve ochtend + hele middag</p> <p>Overige teamleden: hele middag</p> <p>Ouder(s): halve ochtend</p>
Benodigde expertise in de school of in het samenwerkingsverband	Geen
Kosten voor het aanschaffen en/of inzetten van het instrument	Het uitvoeren van een Audit op een school(onderdeel) kost in de meeste gevallen 12 uur. Bij het uurtarief van 2010 betekent dit een bedrag van € 2.213,40 (inclusief BTW). Bijkomende kosten zijn er voor de voorbereiding, afronding en extra rapportages op het niveau van het bestuur- en/of samenwerkingsverband.
Referenties	De Audit is een nieuw instrument: het is in het afgelopen jaar ontwikkeld en op een twintigtal scholen uitgevoerd. Er is veel belangstelling vanuit scholen voor deze aanpak, zowel vanuit PO, als vanuit VO en SO. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan een vervolg op de Audit in de vorm van scenario's van schoolontwikkeling.
Link naar additionele websites en (gebruikers-) informatie	www.sardes.nl

B: Inhoudelijke kenmerken voor de school

Kenmerk	Toelichting
Samenvattend doel op schoolniveau	<p>Inzicht te krijgen in de bestaande en de gewenste onderwijszorg. Opbouw audit rapport:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bevindingen schoolbezoek t.a.v. het onderwijsconcept en de positie van de school op de vijf velden. • Grenzen en groeimogelijkheden t.a.v. het onderwijsconcept en de positie van de school op de vijf velden. • Samenvatting: bij welk profiel past het schoolconcept en hoe scoort de school op de vijf velden. • Advies over mogelijke stappen om de onderwijszorg te versterken of uit te breiden. <p>Op basis van het overzichtsrapport van alle scholen bij het bestuur/swv krijgt de school inzicht in haar positie binnen het netwerk van onderwijszorg.</p>
Geeft het instrument inzicht in de vormgeving van het onderwijsaanbod op de school?	In het interview wordt een beeld gekregen van in hoeverre een school is ingericht op onderwijs aan leerlingen met speciale onderwijsbehoeften. De vragen gaan in op het door de school gehanteerde onderwijsconcept, op de beschikbare 'handen in de klas', onderwijsmaterialen en expertise, en op de

	<p>ruimtelijke omgeving en de contacten met externe partners in de zorg voor de kinderen. Deze onderwerpen sluiten aan bij de vijf ‘velden’ van onderwijszorgvoorzieningen zoals die ook bij het indicatiesysteem IVO gehanteerd worden. De observaties dienen ter ondersteuning van het beeld van het onderwijsconcept uit het interview. Het gesprek met het team geeft inzicht in de opvattingen en ambities die achter het onderwijsaanbod van de school zitten.</p>
<p>Geeft het instrument inzicht in de zorgstructuur van de school?</p>	<p>De Audit geeft geen kwaliteitsoordeel, maar wel een kwalitatief beeld van de onderwijszorg op school. Onder andere in het interview wordt nagegaan hoe de school de onderwijsbehoeften van de leerlingen in beeld krijgt en houdt, en hoe de aangeboden onderwijszorg daarop wordt afgestemd.</p>
<p>Geeft het instrument inzicht in de zorgzwaarte binnen de school?</p>	<p>De audit geeft inzicht in de onderwijsbehoeften van de leerlingen uit het voedingsgebied of de doelgroep. Er wordt kort ingegaan op de vraag in hoeverre de school te maken heeft met verschillen tussen leerlingen. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar het niveau en de samenstelling van de leerlingenpopulatie, maar ook naar de aanwezigheid van leerlingen met speciale behoeften op sociaal-emotioneel gebied. Bovendien wordt nagegaan in hoeverre de leerlingenpopulatie een doorsnede is van het voedingsgebied of de doelgroep.</p>
<p>Geeft het instrument inzicht in de zorgbreedte in de school?</p>	<p>De Audit geeft de grenzen aan van de onderwijszorg op de school op twee niveaus: een heel algemene grens vanuit het onderwijsconcept, en meer specifieke grenzen op de vijf velden. De grenzen op de vijf velden zijn heel concreet en maken duidelijk voor welke onderwijsbehoeften de school niet geschikt is.</p>
<p>Geeft het instrument inzicht in de deskundigheid in de school?</p>	<p>De Audit geeft antwoord op de vraag welke expertise er beschikbaar is in de school. De Audit maakt onderscheid tussen teamexpertise en individuele expertise. De vraag welke expertise toereikend is, is afhankelijk van het gewenste profiel. Welk profiel gewenst is, is afhankelijk van de onderwijsbehoeften van de leerlingen in het voedingsgebied van de school, van de mogelijkheden en ambities van de school en van de ouders, en van de profielen van de scholen in de geografische regio en in het samenwerkingsverband of regionaal netwerk. De Audit geeft de leerlingenpopulatie weer, en de stand van zaken voor wat betreft de expertise op een school. Bovendien maakt de Audit het mogelijk de beschikbare expertise te leggen naast die van de partnerscholen in het samenwerkingsverband of het regionaal netwerk. Deze gecombineerde informatie biedt zicht op in hoeverre de expertise toereikend is en welke aanvullende expertise de school nodig heeft.</p>
<p>Geeft het instrument een eendoordeel of een standaardprofiel van de school?</p>	<p>Er wordt gewerkt met standaard profielen. Het gaat om de positie die een school inneemt t.o.v. de basisprofielen van een netwerkschool, een smalle zorgschool, een brede zorgschool of een inclusieve school.</p>
<p>Is het profiel uitgangspunt voor school- en/of leerkrachtontwikkeling?</p>	<p>De Audit geeft aan wat de groeimogelijkheden van de school zijn, zowel wat betreft het onderwijsconcept als wat betreft de vijf velden. De Audit levert geen scholingsagenda op, maar wel de basis om als school tot een scholingsagenda te komen. Na de Audit staat de school voor twee opdrachten: het bepalen van de eigen ambitie voor de schoolontwikkeling, en tegelijkertijd het in overleg met de andere scholen in het samenwerkingsverband of het regionaal netwerk afspreken van het onderwijszorgprofiel. De Audit heeft de informatie geleverd en een start gemaakt met de gedachtevorming in het team. De bepaling van de ambitie, passend in een dekkend aanbod van onderwijszorg, is aan de school en haar samenwerkingspartners. Daarna wordt duidelijk wat de ontwikkelpunten voor de school zullen zijn. Scholing maakt daar onderdeel van uit.</p>

C: Aanvullende kenmerken voor het samenwerkingsverband

Kenmerk	Toelichting
Samenvattend doel voor het SWV	
Geeft het instrument inzicht in het regionale onderwijszorgaanbod?	De audit volgt dezelfde systematiek als het instrument IVO (Indicatiestelling Vanuit Onderwijsbehoefte). Een toepassing van de audits in combinatie met IVO geeft een samenhangende organisatie van de onderwijszorg in het samenwerkingsverband of de regio. Voor het SWV wordt een overzichtrapportage gemaakt waarin alle profielen zijn opgenomen, van regulier tot en met speciaal. Dit geeft een volledig overzicht van het netwerk, inclusief overlap en hiaten. In overleg binnen het samenwerkingsverband of het regionaal netwerk bepalen de scholen welke school naar welk profiel groeit. Daarbij wordt rekening gehouden met het huidige profiel van de scholen met haar grenzen en groeimogelijkheden, de ambities van de teams, en een goede verdeling over het voedingsgebied van het samenwerkingsverband of het regionaal netwerk.
Geeft het instrument inzicht in het continuüm van zorg in de regio?	De afstemming en overgangen tussen partijen die betrokken zijn bij de onderwijszorg van een leerling wordt bekeken vanuit twee perspectieven: 1. Inhoudelijk: nagegaan wordt in hoeverre partners de onderwijsbehoefte van de leerling als hetzelfde uitgangspunt van onderwijszorg hanteren. 2. Organisatorisch: nagegaan wordt hoe de taak- en rolverdeling is tussen betrokkenen. Daarbij geldt onderstaande rolverdeling als referentiekader. De reguliere school krijgt de opdracht om – binnen bestuurlijke kaders en in overleg – de regie van de onderwijszorg in en om de school te voeren. Degenen die de aanvullende onderwijszorgarrangementen aanbieden stellen zich op als voorziening van en aanvulling op de reguliere scholen. Het bestuur en het management stellen zich faciliterend op en bieden de reguliere scholen zo veel mogelijk de ruimte om op eigen wijze de onderwijszorg vorm te geven. Externe partners hebben een ondersteunende rol, en niet een bepalende.
Draagt het instrument bij aan het inzichtelijk maken van het aannamebeleid van de besturen?	Het profiel van de school laat zien aan welke onderwijsbehoeften de school wel en niet kan voldoen. Het overzichtsrapport van alle scholen en voorzieningen laat zien waar bij een bepaalde onderwijsbehoefte van een leerling die leerling het onderwijs geboden kan worden. Dit geheel is de basis voor de keuze van een passende plek voor de leerling.
Draagt het instrument bij aan het inzichtelijk maken van lokale/regionale verwijzingsprocessen en indicatiestelling?	In het rapport wordt een aanzet gedaan om de toegang tot de onderwijszorgvoorzieningen te regelen (indicatiestelling). De audit en de aanpak van Indicatiestelling Vanuit Onderwijsbehoefte (IVO) zijn volledig op elkaar afgestemd. Wanneer in een samenwerkingsverband of regio het onderwijszorgprofiel middels de audit van alle scholen en andere voorzieningen duidelijk is, kan IVO gebruikt worden voor de toewijzing van onderwijszorgarrangementen aan leerlingen. Dit kan betekenen dat de onderwijszorg bij de leerling op de reguliere school ingezet wordt, of dat de leerling verwezen wordt naar een andere school/locatie. Dat is afhankelijk van hoe het onderwijszorgnetwerk er uit ziet, en de keuzes die men maakt.
Heeft het instrument aandacht voor de kwaliteitsontwikkeling en –borging van voorzieningen?	Scholen kiezen – in overleg binnen het samenwerkingsverband – voor een schoolprofiel, met bijbehorende resultaatafspraken voor wat betreft de geboden onderwijszorg en de aanspraken op toewijzing van aanvullende onderwijszorg. Deze resultaatafspraken worden opgenomen in de beleidscycli van de betrokken schoolorganisaties.
Ondersteunt het instrument bij de allocatie van mensen en middelen?	Een belangrijke doelstelling bij de ontwikkeling van de Audit is om grip te krijgen op de onderwijszorg. De onafhankelijke aanpak, het in kaart brengen van het voedingsgebied van de school, het op dezelfde wijze in kaart brengen van alle voorzieningen voor alle schoolsoorten in de zorgketen, zijn allemaal aspecten van de Audit die belangrijk zijn voor het verdelen van de middelen op een eerlijke manier, die investering in goede onderwijszorg op grond van nieuwe ambities mogelijk maakt. De combinatie met het toewijzingsinstrument IVO is hierbij van groot belang. Die combinatie maakt een heldere, snelle allocatie van mensen en middelen mogelijk, en een minimalisering van de

	bureaucratie. De allocatie van mensen en middelen blijft steeds volledig in handen van mensen van de eigen schoolorganisaties.
Draagt het instrument bij aan de verdere ontwikkeling van het SWV?	De overzichtsrapportage geeft een gedetailleerd beeld van de onderwijszorg in het samenwerkingsverband. Deze rapportage is belangrijk bij het maken van keuzes in de ontwikkeling van de onderwijszorg, vooral omdat het zicht biedt op waar de meeste winst te behalen is. Voor de ene school is dat misschien het groeien naar een ander onderwijsconcept, voor een andere school het samen gaan werken met de naburige revalidatiekliniek en het herinrichten van een leegstaand lokaal als verzorgingsruimte. Een strategische keuze waarbij de mogelijkheden van elke school optimaal benut worden wordt zo ondersteund. Sardes kan als vervolgstap adviseren bij een strategisch ontwikkelplan.

9. Zie-Zo educatief: Digitale Versie Indicatie Criterialijst (DVIC)

A: Algemeen beschrijvend deel

Kenmerk	Toelichting
Naam van het instrument	DVIC: Digitale Versie Indicatie Criterialijst
Auteur(s)	Zie Zo Educatief
Uitgangspunten, visie, inhoud volgens de auteur(s)	DVIC (Digitale Versie Indicatie Criterialijst) is objectief meetinstrument dat met objectieve criteria duidelijke ken- en stuurgetallen oplevert waarmee school, bestuur, samenwerkingsverband, etc. door middel van gericht beleid sturing kunnen geven aan passend onderwijs voor alle kinderen. DVIC wordt door de leerkracht ingevuld om het zorgprofiel van een kind te bepalen. DVIC maakt een analyse van de ingevulde gegevens en geeft aan wat het zorgniveau van dit kind is, maar er kan ook een overzicht gemaakt worden van de klassengroep waarin het kind zit, de leeftijdsgroep of de hele school. Daarnaast is het mogelijk gegevens te exporteren waardoor ook een overzicht ontstaat van de scholen binnen het bestuur, het samenwerkingsverband, de gemeente.
Doel van het onderwijszorgprofiel	<ul style="list-style-type: none"> - overzichtsinstrument huidige situatie: nadruk - inventarisatie mogelijke/gewenste situatie - inventarisatie scholingsbehoefte - financieel instrument voor toedeling van middelen: nadruk - ontwikkelingsinstrument voor de school - <i>plan van aanpak voor ontwikkeling school en/of SWV: facultatief</i>
Indeling basiszorg, breedtezorg en dieptezorg	DVIC stelt een aantal vragen die betrekking hebben op basis- breedte- en dieptezorg. Op grond van deze gegevens wordt een indeling gemaakt en worden bijbehorende middelen toegekend.
Methoden van dataverzameling.	<ul style="list-style-type: none"> - DVIC – Lijsten : programma dat op de scholen draait, en waarin de leerkrachten vragen beantwoorden die tot een zorgprofiel voor een leerling leiden - DVIC – Beheer : programma waarin de gegevens worden geanalyseerd. Hiervan is een scholenversie, en een versie waarin gegevens van meerdere scholen (bestuur, samenwerkingsverband) verzameld worden. - Volgstelsel-Admin: programma waarin leerlingen en groepen worden ingesteld - Handleiding, voorzien van de nodige schermafdrukken. <p>De data wordt digitaal geregistreerd op grond van bestaande gedocumenteerde verslaglegging (onderzoeksverslagen, toetsresultaten, etc.). Zie Zo Educatief adviseert gebruik te maken van COTAN-gecertificeerde instrumenten, waardoor betrouwbaarheid en validiteit optimaal is.</p>
Respondenten waarbij data worden verzameld.	Leerkrachten. De IB-er controleert en ondersteunt onder eind verantwoordelijkheid van de directeur.
Beschrijving van de aanpak	Digitale vragenlijst voor leerkrachten. Zowel op schoolniveau als niveau SWV: <ul style="list-style-type: none"> • genereren van de gegevens • interpretatie van de gegevens • opstellen van een beleidsplan waaronder verdeling van de middelen en

	professionalisering van de leerkracht.
Concrete producten die worden opgeleverd	Rapportageoverzichten op computerscherm of afdruk: per kind, groep, school of samenwerkingsverband. Het individuele zorgprofiel is goed aan ouders uit te leggen. Scholen kunnen aangeven of ze adequaat met dit specifieke zorgprofiel kunnen omgaan waardoor ouders scholen met elkaar kunnen vergelijken en daarop gefundeerde keuzes kunnen maken.
Mogelijkheden van gebruik van het instrument	DVIC kan zelfstandig door de school worden toegepast na eerste workshop.
Proces van vaststelling van het profiel	Voor alle kinderen wordt de vragenlijst van DVIC ingevuld waardoor voor elk kind een zorgprofiel wordt vastgesteld dat varieert van basis- tot breedte- en dieptezorg. De gegevens die door DVIC worden verkregen kunnen worden verwerkt in schoolplan, kwaliteitshandboek van de school.
Frequentie van afname (jaarlijks, etc).	Scholen krijgen een licentie voor onbeperkt gebruik. DVIC kan op elk moment (zo wenselijk meerdere keren) in het jaar afgenomen worden. Zie Zo adviseert de scholen om eenmaal per jaar DVIC af te nemen. Om gegevens binnen het SWV te vergelijken is het raadzaam hier gezamenlijke afspraken over te maken.
Benodigde tijd voor afname (duur van traject)	Per leerling dient een lijst te worden ingevuld vanuit het bestaande leerlingdossier. Duur per lijst max. enkele minuten per leerling wanneer het dossier op orde is.
Tijdsbesteding voor de school/voor SWV	DVIC is eenvoudig door leerkrachten in te vullen en kost weinig tijd. In volgende jaren is het een kwestie van wijzigen wat gewijzigd moet worden, de overige gegevens blijven intact. De SWV-coördinator controleert, analyseert en kan gericht beleid voorbereiden.
Benodigde expertise in de school of in het samenwerkingsverband	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreteren van de verzamelde kengetallen • Kengetallen om kunnen zetten in stuurgetallen • Onderwijshoudelijk kwaliteitsbeleid (waarin zorg een ondersteunende functie heeft) formuleren
Kosten voor het aanschaffen en/of inzetten van het instrument	Per school (locatie) plusminus € 300,- (ex BTW). Daarnaast kosten voor introductiebijeenkomsten met IB-ers en gebruikers. DVIC kan voor een SWV eventueel worden aangepast. Kosten hiervan op nacalculatie.
Referenties	Momenteel wordt DVIC in twee samenwerkingsverbanden gebruikt: SWV Schijndel en SWV PCO Twenterand e.o.
Link naar additionele websites en (gebruikers-) informatie	

B: Inhoudelijke kenmerken voor de school

Kenmerk	Toelichting
Samenvattend doel op schoolniveau	<ul style="list-style-type: none"> • Voor een school(bestuur) om conclusies te trekken inzake scholingsbeleid • Voor een school om conclusies te trekken over inzet van leerkrachten, zwaarte van groepen • De specifieke onderwijsleerbehoeften van het kind worden duidelijk. Er kan een passend onderwijszorgprofiel worden opgesteld • Het zorgprofiel van groep, school, samenwerkingsverband is aan de hand van de analyses op te stellen • DVIC-lijsten kunnen een hulpmiddel zijn voor een verantwoorde warme overdracht naar het volgende schooljaar.
Geeft het instrument inzicht in de vormgeving van het onderwijsaanbod op de school?	<p>Afhankelijk van het type school kunnen de DVIC-gelden worden ingezet voor het versterken van de onderwijsstructuur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat heeft de leerling nodig zodat de ontwikkeling gewaarborgd wordt? • Wat wordt hierin gevraagd van de onderwijsomgeving (didactische en pedagogische afstemming, materialen en middelen)? • Kan dit geboden worden ja of nee (intern of inhuren extern)?
Geeft het instrument inzicht	Scholen zijn autonoom in het vormgeven van de zorgstructuur en het maken

in de zorgstructuur van de school?	<p>van beleidskeuzen t.a.v. de zorgstructuur. Het instrument DVIC steekt in op de basis van de zorgstructuur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De visie op passend onderwijs bepaalt samen met de doelgroep de zorgstructuur, daarom geeft instrument DVIC inzicht in de doelgroep van de individuele scholen = nulmeting (op groeps- en schoolniveau). • Vanuit de nulmeting (kengetal) worden stuurgetallen geformuleerd, waaraan gekoppeld onderwijsinhoudelijke beleidskeuzes. De beleidskeuzes zijn de verantwoordelijkheid van de individuele school binnen de bestuurs/SWV kaders. • De DVIC meet de voortgang van het proces middels het jaarlijks verzamelen van kengetallen (de aantallen kinderen die de school binnen hun zorgstructuur kan begeleiden op basis-, breedte- en diepteniveau). • Op basis van kengetallen kan de zorgstructuur en onderwijsinhoudelijke beleidskeuzes geëvalueerd en bijgesteld worden.
Geeft het instrument inzicht in de zorgzwaarte binnen de school?	<ul style="list-style-type: none"> • Het zorgprofiel van groep, school, samenwerkingsverband wordt middels de DVIC aangeleverd. • Het profiel(en) geeft zicht op de zorgzwaarte op diverse onderdelen o.a. didactisch/intelligentieprofielen mits gegevens voorhanden, sociaal/maatschappelijk, fysiek/medisch.
Geeft het instrument inzicht in de zorgbreedte in de school?	De school blijft autonoom in het maken van beleidskeuzes.
Geeft het instrument inzicht in de deskundigheid in de school?	<p>Middels de DVIC wordt ook in beeld gebracht:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mate van zorg betreffende de leerling • Of de leerkracht in staat is de leerling te begeleiden in de ontwikkeling <p>De interpretatie van deze gegevens is richtinggevend:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beginsituatie deskundigheidsbeleving kan in beeld gebracht worden • Een beleidsplan deskundigheidsbevordering kan opgesteld worden
Geeft het instrument een eendoordeel of een standaardprofiel van de school?	Het profiel van de school wordt in beeld gebracht. Hierop kunnen haalbare streefgetallen en beleidskeuzes geformuleerd worden die mede de kaders van de zorgstructuur vormen.
Is het profiel uitgangspunt voor school- en/of leerkrachtontwikkeling?	<ul style="list-style-type: none"> • Workshop • Werken met DVIC • Genereren en interpreteren van de gegevens

C: Aanvullende kenmerken voor het samenwerkingsverband

Kenmerk	Toelichting
Samenvattend doel voor het SWV	<ul style="list-style-type: none"> • De ken- en stuurgetallen bieden een objectieve basis voor scholings-, personeels- en organisatiebeleid binnen school, gemeente, samenwerkingsverband. • De gegevens uit DVIC kunnen binnen een samenwerkingsverband leiden tot specifiek gericht beleid, waarbinnen eigen accenten gelegd kunnen worden, passend bij de visie van het betreffende samenwerkingsverband.
Geeft het instrument inzicht in het regionale onderwijszorgaanbod?	Ook voor het samenwerkingsverband komen er kwantitatieve gegevens beschikbaar die iets zeggen over de mate waarin scholen in staat zijn leerlingen onderwijsarrangementen te bieden op de diverse niveaus van zorg. De kwantitatieve gegevens geven op deze manier een indicatie van de expertise binnen de individuele scholen en dus de expertise binnen het SWV. Hierop kan het SWV beleidskeuzes formuleren.
Geeft het instrument inzicht in het continuüm van zorg in de regio?	De mate waarin de scholen de diverse niveaus van zorg kunnen realiseren zegt iets van de expertise binnen de scholen. Het SWV kan deze wetenschap gebruiken om leerlingen passendere onderwijsarrangementen binnen het SWV te bieden en voor het aanscherpen van beleidskeuzes.

Draagt het instrument bij aan het inzichtelijk maken van het aannemebeleid van de besturen?	Middels DVIC toegekende middelen volgen het kind. Dus kunnen middelen geen contra-indicatie zijn voor het niet-aannemen van leerlingen.
Draagt het instrument bij aan het inzichtelijk maken van lokale/regionale verwijzingsprocessen en indicatiestelling?	DVIC zorgt er voor dat alle scholen op dezelfde wijze en met dezelfde criteria meten.
Heeft het instrument aandacht voor de kwaliteitsontwikkeling en –borging van voorzieningen?	Door DVIC komen sterke kanten van scholen in beeld evenals eventuele aandachtspunten. Scholen kunnen elkaar desgewenst bijstaan.
Ondersteunt het instrument bij de allocatie van mensen en middelen?	De gegevens kunnen gebruikt worden om per samenwerkingsverband zorgmiddelen adequaat te verdelen of door een gemeente om conclusies te trekken inzake gemeentelijk ondersteuningsbeleid. Het programma berekent een toekenning in de bekostiging. In overleg met het betrokken SWV kunnen de variabelen t.b.v. de bekostiging vastgesteld worden. De school kan de middelen inzetten om bovenstaande te bereiken.
Draagt het instrument bij aan de verdere ontwikkeling van het SWV?	Ja: de beschikking hebben over kengetallen en deze om zetten naar stuurgetallen impliceert een ontwikkeling van het SWV.